

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XV. NÚMERO 353

15 DE DESEMBRE DE 1996

PREU: 200 PTS

anys lleials a Mallorca

Segueixen les mostres de solidaritat amb Josep Palou i L'ESTEL

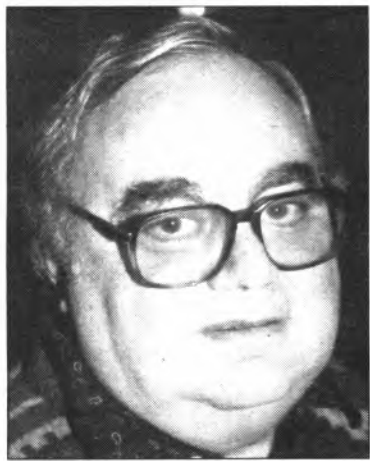
Quim Monzó, escriptor

Gabriel Galmés, escriptor

Biel Mesquida, escriptor

Josép Melià, exportaveu del govern espanyol

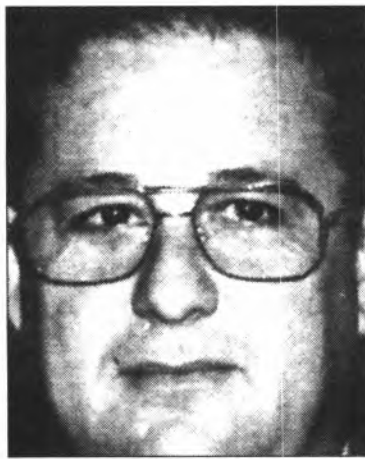
Miquel Sellarès, director Debat Nacionalista

Ben Vickers, periodista

Bartomeu Calafell, UM

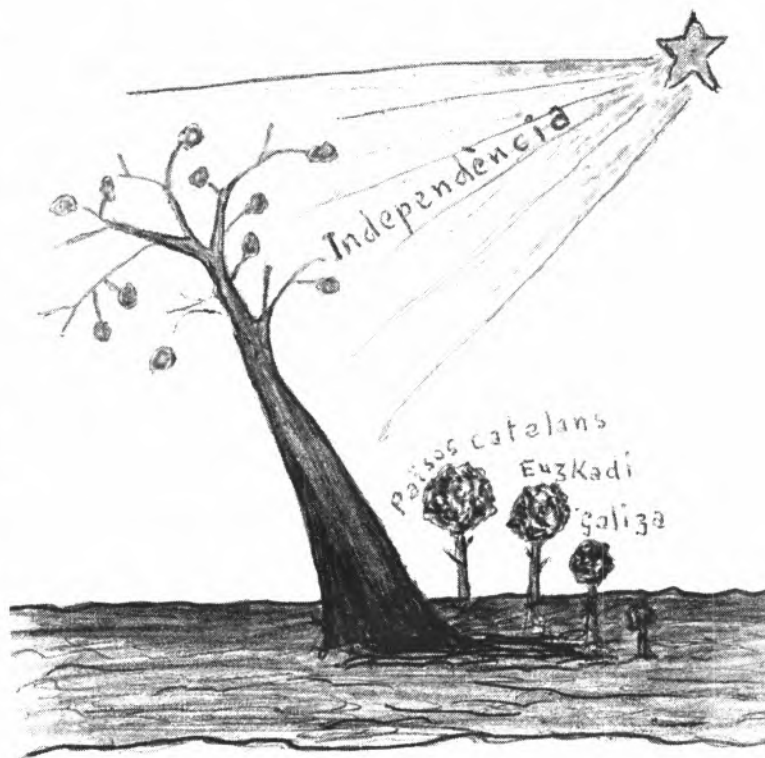
Nicolau Tous, UM

Especial dedicat al Polígon de Son Castelló de Ciutat Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada quinze dies.

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 4 L'esperit republicà
- 5 Cartes al director
- 6 L'antifranquisme
- 8 Gandhi, el separatista
- 9 Tot dret
- 10 Zaforteza Calvet
- 12 Llibertat d'expressió
- 14 La màfia a Mallorca
- 15 Nacions d'Europa
- 21 Cuina de na Tonina
- 22 Gloses
- 23 Acudits d'en Balutxo
- 24 Fira de sa Pobra

Bones Festes !!

Millor Any 1997 !!

Aquesta és la primera felicitació de Nadal que ens arribat a la redacció de L'ESTEL de Mallorca, enviada per Josep Travesset i Anna Rosselló. Bones festes a tothom!!

Amb una exposició, una missa i un dinar de pinyol vermell seguit d'un ball ben vitenc i festa i sarau per llarg, la Penya Motorista Sant Joan va celebrar el quarantè aniversari de la seva fundació. La fotografia emmarcada que es veu devora sant Cristòfol, patró de l'entitat, és la d'en Miquel Fiol, al cel sia, fundador i president d'aquesta penya de motos.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

• Aquests anys passats es parlava molt de «La Bodeguilla», on es reunien els socialistes que governaven a Madrid. Ara ja no se'n parla, però suposam que s'hi reuneixen els del PP, ja que La Bodeguilla està dins el recinte del Parlament espanyol.

• TV3, TVG i ETB llançaran un canal per a Iberoamèrica l'any 1997. El canal Galeusca TV, impulsat per les televisions autonòmiques de Galícia, Euskadi i Catalunya, començarà a emetre via satèl·lit per a Iberoamèrica a principis de 1997. Aquest canal es distribuirà a través dels operadors per cable. Les televisions impulsores de Galeusca TV tenen set cadenes de televisió amb més de 37.000 hores d'emissió a l'any, nou emissores de ràdio i un pressupost superior als 56.000 milions de pessetes.

N'Andoni Aranburu, representant de la televisió d'Euskadi, va dir que Galeusca «serà un canal generalista que tindrà una programació ben variada i que oferirà una nova visió sobre l'actualitat espanyola. Proposam una televisió moderna de mentalitat

oberta, realitzada per gallecs, bascos i catalans, però dirigida a tots els hispanoparlants, amb programes doblats o subtitulats en castellà. Xosé Rey, de la televisió de Galícia, va dir que «la idea de llançar aquest senyal va sorgir de l'existència, a Llatinoamèrica, de grans comunitats gallegues, basques i catalanes». En una primera etapa el senyal serà llançat a Argentina, Xile, Colòmbia i Mèxic. «Els espais informatius seran un dels grans atractius de la cadena, però també es donarà molta rellevància al futbol dels diumenges», afegiren els impulsors.

• Miquel Batllori, doctor en Ciències Socials, jesuïta, va néixer a Barcelona l'any 1909, es va llicenciar en Dret als 18 anys. L'any 1932 es va exiliar a Roma, on dirigí l'Institut Històric dels jesuïtes. És un profund investigador de la cultura catalana que s'astora d'haver estat premiat com «un catalán que se ocupa de las cosas españolas». El pare Miquel Batllori ha escrit 200 llibres i mil articles. Sorprenent!

• Un funcionari del Cos Nacio-

Segons el professor Quetgles, l'univers hispà de l'internet és un desert. Efectivament, una de les poques coses que s'hi poden trobar és sexole, de fotos eròtiques, còmics catxondos i coses per l'estil. Si voleu navegar dins la cultura i el saber, haureu d'entrar dins l'univers anglès, l'alemany, etc...

nal de Policia adscrit a la comissaria de Torremolinos (Màlaga), es va entregar dia 27 de novembre passat als seus companys després de pegar set trets al conserge de l'edifici on residia, qui va morir a l'acte, segons va informar el governador accidental de la província, Filiberto López. Entre els veïns es comenta que la causa de l'homicidi és deguda a l'enemistat que tenien els dos homes, que volien la mateixa dona. Ja ho sabeu, companys. Dels policies i altra gent armada, com més enfora millor. Estan entrenats per matar.

• El delegat de la marca de conyac Veterano Osborne, el del bou, ha fugit amb 250 milions de

pessetes. Ara ha vingut un delegat nou, també andalús. Tanmateix, si no troben el delegat antic, aquests 250 milions hauran volat.

• En Ventura Rubí (PP), que fa poc fou destituït dels seus càrrecs a l'Ajuntament de Sencelles, ha perdut les eleccions a la Federació Agrícola i Ramadera Balear (el sindicat dels senyors) i les ha guanyades en Nicolau Tous (UM). El primer que ha fet el nou president ha estat destituir el secretari de l'entitat, n'Ignasi Moragues (PP). La dreta mallorquina s'ensuma que el PP està acabat a Mallorca i es passa ràpidament a UM. I els qui es torbin, quedaran a fora des gavet, com diuen a Llucmajor.

Nicolau Tous, nou president de la Federació Agrícola i Ramadera Balear.

• El 28 de setembre de 1976 na Catalina Moragues fou detinguda a Ciutat pels grisos, per vendre *El Mundo Obrero* al costat de na Francisca Bosch, totes dues advocades. A les primeres eleccions municipals, na Cata Moragues fou regidora a l'Ajuntament de Ciutat pel Partit Comunista. Actualment és jutgessa a un jutjat de primera instància a Ciutat. Com canvien els temps!

• Son Castelló està brut. Els carrers estan prou nets, però les amples voravies estan farcides de cartons, paperots, plàstics i fustes i herbotes. Si els propietaris són brutanxos, convindria que l'Associació de Propietaris (que en deuen tenir qualcuna) ho fes net. I si no, que se n'encarregui l'Ajuntament. Ω

Na Francisca Ensenyat i Massot, natural i veïna d'Andratx està d'enhorabona. Feia sis anys que tenia una cama malalta de flebitis —com es pot veure a la fotografia—, la cortisona no ajudava i estava a una passa de la gangrena; es va posar en mans d'en Jaume Joan i Bover, el conegut sanador, i en un parell de mesos es va produir el miracle, com es veu a la segona fotografia. Les mans del sanador untades d'oli d'oliva preparat han curat allò que pareixia incurable.

NOTA: Com a conseqüència del rebombori causat per les columnes *Han dit...*, *De bona font*, *Sabíeu què...?*, *Forasterades*, *Pugen i Davaillen*, i davant possibles demandes judicials, d'ara endavant es responsabilitzen d'aquestes seccions Josep Palou i Jaume Sastre.

Llorenç Móra:

Gonellistes

Ja tornen els gonellistes de sa Llengo Baleà defensant es castellà, perquè són espanyolistes, ses anticatalanistes formes de parlar i llegir. No escriuen en mallorquí, sempre ho fan en espanyol I LES SURT SOLS UN BUNYOL SENSE FORAT... XERRANT-HI.

ΩΩΩ

Fidel Castro: **La màfia de Miami va ajudar amb doblers Aznar.**

ΩΩΩ

Juergen Donges, assessor del govern d'Alemanya: **Les Balears poden patir un fenomen semblant al que ha viscut Ginebra on, per distints motius, s'ha produït un encariment notable del preu del sòl i dels lloguers.**

ΩΩΩ

Gerry Adams, president del Sinn Féin: **A Irlanda, el que per a uns és un combatent per la llibertat, per als altres és un terrorista.**

ΩΩΩ

Frederic Mayor Zaragoza, director general de la UNESCO: **Mai un realista ha canviat res en la història de la humanitat. Els únics capaços de transformar el món han estat aquells que han mirat més enllà de la realitat. (...) Són els utòpics els que són capaços de fer possible demà el que avui és impossible. ¿Qui hauria dit fa dotze anys que Nelson Mandela presidiria Sud-àfrica?**

ΩΩΩ

Pere Sampol, PSM: **Sense el suport dels immigrants difícilment serem un projecte majoritari. Hem d'aconseguir que el PSM tenguí implantació en aquest sector que representa un 40% de la població.**

ΩΩΩ

Jordi Pujol: **La presència del castellà és fruit d'una violència antiga els efectes de la qual es noten encara avui en dia.**

ΩΩΩ

Manel Ripoll, llibreter: **A Mallorca just just hi ha mercat per al llibre antic. Els pocs clients que hi havia, uns aferrats, han desaparegut.**

EPII

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

Els gonelles ha posat uns quants rètols contra la llengua catalana a diferents marquesines (pagades) de Manacor. Els manacorins han reaccionat com cal tapant aquests cartells infames. Per Ciutat també n'hem vists, ben embetumats d'esprai.

En Jaume Joan i Bover
Ho cura quasi tot
El trobareu al carrer
de Joan Alcover, 10
Tel. 464400 Ciutat

Parlament d'en Miquel Nadal al Puig de Galatzó durant el XX Aplec Excursionista

Campatriotes! Ciutadans de Catalunya i del món! Això és una crida per als treballadors de l'hoteleria i de la banca, del comerç i del sector de serveis.

Això és una crida per als pescadors de Cala Figuera.

Això és una crida per als mecànics dels barris perifèrics de Ciutat.

Això és una crida per a les dones i els seus cabals immensos de generositat i tendresa desaprovats.

Això és una crida per a totes aquelles persones honestes que puguin arribar a escoltar-nos.

Això és una crida per a un poble que camina cap endavant, intrèpit i decidit, fins assolir la definitiva victòria final: perquè la independència és l'únic que pot fer d'aquí on vivim alguna cosa millor, alguna cosa més digna, alguna cosa amb futur.

Això és també una advertència per a aquesta gent roïna i traïdora que s'atreveix a anar contra la nostra llengua. Senyors botifarreres: Allò realment noble, allò realment educat, allò realment distingit, allò realment fi, allò realment elegant, allò que realment ens eleva cap als cims més alts de pensament i de vida és parlar la llengua pròpia d'aquesta terra... és parlar la llengua catalana, un autèntic monument, una veritable joia cultural del baix romànic i del gòtic florit. Un instrument que expresa la veu meravellosa de Manuel de Pedrolo. L'idioma de generacions senceres de mallorquines i de mallorquins estafades per un grapat de miserables.

És un homenatge a totes aquestes generacions de mallorquines i de mallorquins, a aquesta sang que encara viu i alena en cada un de nosaltres, és un homenatge a aquestes nines i nins que jugaren en les afores polsegoses dels nostres pobles, ignorants del llegat universal de la nostra cultura, és be en homenatge a tots ells...

que noltros defensarem la llengua, que noltros defensarem la pàtria.

Davant un funcionari de correus, davant un mestre d'escola, davant una camarera de pisos, davant un catedràtic d'universitat que s'atreveixen a exercir d'espanyols a ca nostra no hem de claudicar, no hem de doblegar-nos: hem de fer que la tensió del moment l'acusi més el contrincant que no pas noltros. Per

aquí passa la dignitat d'un poble d'una nació, que es resisteix a deixar d'ésser-ho.

País aquest que l'ocupant ha cregut fer-li perdre la memòria, fer-li oblidar la seva història, els seus herois, les seves glòries!

Han intentat, sí, enfosquir la nostra història però la llum brilla en els tenebres i les tenebres no han pogut apagar-la. La llum de Pere Oliver i Domenge, la llum d'Aurora Picornell, la llum de Gabriel Alomar i Vilallonga ens assenyala el camí, ens marca la fita d'aquesta marxa cap a la llibertat, d'aquesta apoïa que escriurem, tu, jo i aquell d'allà. Del pagès de Santa Maria a l'infermera de son Dureta tots hi som convocats, cadascú haurà d'ocupar el lloc que li pertoca, sense dilacions ni tàctiques especulatives, diguent les coses pel seu nom: llengua catalana a la nostra llengua, nació catalana a la nostra nació!!

Això és, certament, un avís per als nostres enemics frontals, per els representants d'Espanya, maligna i brutal: que sàpiguen bé que aquest poble mai no serà sotmès; que siguin quines siguin les circumstàncies i per més difícils i complicades que puguin arribar a ésser, aquest poble lluitarà, sabrà lluitar i trobarà les paraules, trobarà l'actitut, trobarà els recursos, trobarà els gestos, trobarà les formes, trobarà la valentia, trobarà el coratge i el sacrifici necessaris, aquest poble es retrobarà a ell mateix ple de llum, de consciència i de bellesa, seguint l'estela dels nostres pròcers, dels veritables apòstols de la nostra independència, figures amagades en el silenci criminal de la propaganda oficial.

Perquè, ara, ciutadans de Catalunya i del món, ara pels camps i les muntanyes de la nostra nació, ara pels vessants de les nostres serralades, ara, a la solitud o en el tràfec de les ciutats, ara, a la solitud desamparada i adolescent dels instituts i les escoles, comença a aixecar-se aquesta onada de justícia reclamada, comença a vibrar aquest món ple de raons, comença a estremir-se aquest vent de dret trepitjat, i aqueixa onada i aqueix vent ja no s'aturaran perquè són la veritable veu de la terra, la veu que no sap mentir, veu que ressona ja en els seus poetes i novel·listes, en els seus joves, en els seus estudiants, en les seves dones i en els seus infants, en els seus ancians desamparats. (forts aplaudiments) Ω

El venedor de monedes de la Rambla, E. Trilla Martín, és un foraster antimallorquí que es dedica a difondre propaganda contra la llengua catalana.

ΩΩΩ

Manuel Alvar, de la Real Academia, afirma en una entrevista que per protegir la llengua espanyola s'ha d'ensenyar «con sentido de patria, si no hay sentido de patria no se puede hacer nada». Recomanam de totes totes al professorat de català que prengui bona nota d'aquestes sàvies paraules i les posi en pràctica a la seva assignatura.

ΩΩΩ

Empresaris hotelers com Gabriel Escarrer i Gabriel Barceló n'estan fins els collons de José María Aznar, que amb les seves xuleries de madrileta davant Fidel Castro ha posat en perill les inversions mallorquines a Cuba.

ΩΩΩ

Juan Barceló, exdirector de política lingüística, es va presentar a les eleccions municipals de l'any passat amb el nom en foraster.

ΩΩΩ

Cathy Sweeney, l'altre dia va enviar una carta a la revista *El Temps* en la qual puntualitzava un article sobre les seleccions de futbol: A la GB hi ha tres seleccions de futbol: Escòcia, Gal·les i Anglaterra. Al Regne Unit n'hi ha quatre: les tres esmentades i la d'Irlanda del Nord. A les illes britàniques n'hi ha cinc: les quatre del Regne Unit més la de la República d'Irlanda.

José Carrasco ADMINISTRADOR

Reparació de Furgons Frigorífics
Mecànica en General
Electricitat i Carrosseria en Fibra

Gremi Saboners, 25 • Pol. Son Castelló
 Tel. mòbil 908 83 86 24 • Tel. taller 75 99 93
 07009 PALMA DE MALLORCA

Jaime Grimalt Massot, c.b.

TRANSPORTS I MATERIALS
PER A LA CONSTRUCCIÓ

Tel. 55 44 61 • Fax 55 04 71
 Avda. Baix des Cós, 82-84
 07500 MANACOR

MOTONAUTICA BALEAR S.L.

Concessionari MERCURY
per a Mallorca

VENDES I SERVEIS
 c/ Gremi de Teixidors, 11 • Illeta 7
 Tel. 20 30 11 • Mòbil 908 53 51 61 • Fax 20 99 09
 Polígon de Son Castelló • 07009 PALMA DE MALLORCA

Joana Aina Vidal va declarar un bon dia el seu convenciment que el PP de Madrid es posaria al seu costat en el conflicte que manté amb el PP balear. No ha quedat gaire clar què li digueren quan va visitar la meseta, però ens en podem fer una idea amb l'opinió d'ABC, el diari més llegit pels militants del seu partit, començant per José María Aznar. Vet ací la becollada que li encivellà el propi Luis María Anson a la seva secció «En baja» el passat 24 de

L. M. ANSON

novembre: «Joana Vidal. Reina del transfuguismo y musa del travestismo político, la ex diputada del PP balear votó dos veces contra su partido, buscó cobijo vergonzante en el Grupo Mixto y ahora amenaza con ir a los Tribunales. Todo, menos abandonar el escaño obtenido bajo unas siglas que se traicionan. Burla a los electores y daño a la democracia. Puro parasitismo». Ja hi tornarà Joana Aina Vidal a confiar amb els madrilenys!

ΩΩΩ

L'Associació d'Inversors Mallorquins a Cuba (AIMC) ha expressat la seva preocupació per les males relacions Fidel Castro - José Mª Aznar.

ΩΩΩ

Segons informava *El Temps*, La darrera moda a la capital d'Israel, Tel-Aviv, són les botes negres de l'exèrcit nazi.

ΩΩΩ

Segons càlculs realitzats per la revista britànica *Men's Health Magazine*, James Bond, l'espia creat per Ian Fleming l'any 1952, venia a fumar setanta cigarretes sense filtre cada dia, tenia relacions sexuals amb 68 dones al cap d'un any i la seva dosi diària d'alcohol era: un vodka martini, mitja botella de Dom Perignon, un còctel, whisky, vi blanc i burbon. Total: una autèntica piltrafa humana incapaç de realitzar les proeses físiques que se li atribueixen.

L'esperit republicà

L'espessa boira de la regió dels Grans Llacs

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Jo no sóc un expert en temes centre-africans, ni tan sols un bon coneixedor dels pobles que habiten al voltant dels Grans Llacs de Centre-Àfrica. Però, referits al tema, allò que m'importa destacar és l'estat d'oprobri intel·lectual en que ens vol mantenir l'Oligarquia. Tot confiant en el seu Poder material indiscutible, l'Oligarquia llança tot un núvol de desinformació sistemàtica. D'allò que vull tractar és de la boira, de l'espessa boira, que escampen, i de les seves males arts i perverses intencions. Al llarg d'aquests dos últims anys he anat seguint amb creixent interès el drama que es desfermava a Rwanda i Burundi, i les de cada vegada més amples connexions internacionals de la tragèdia. De bon principi, em queda palès que els mitjans de comunicació seguien una estranya política d'escampar una boira de cada vegada més espessa sobre aquella àrea turmentada. O sigui que, en lloc d'aclarir, he de pensar que allò que pretenen és amagar la realitat. La pregunta que me feia era que perquè l'oligarquia hispana - la propietària dels mitjans de comunicació, el Poder material - estava tan interessada en orquestrar sistemàtiques campanyes d'ocultació de la realitat. Crec que, per una part, funciona un eix Madrid-París bastant pervers i disforjo; i, pel l'altra, l'Oligarquia sent una mena de rebuig a tot allò que signifiqui destapar la realitat d'altres Poders i el funcionament dels mecanismes de poder. Vol, abans de res, una població lectora amb una capacitat crítica pròpia d'un infant, dòcil a les més forasenyades campanyes de premsa.

Em permetreu, volgut lector, que exposi tot un seguit d'informacions que he anat recollint de la premsa nordamericana, i, en particular, del diari "Herald Tribune International" (per cert,

l'edició europea es fa a Tolosa de Llenguadoc).

La mort del president de Rwanda, En Juvenal Habyarimana, d'ètnia hutu, en un misteriós accident d'aviació (l'avió va explotar), el 6 d'abril de 1994, va servir de pretext per a que les milícies Hutu comencessin els assassinats en massa. Les forces armades del Govern de Rwanda i les milícies Hutu varen matar centenars de milers de tutsis. Ara sabem - Herald Tribune, 30.11.96 - que alguns comandaments de les "forces de pau" havien advertit que se preparava un complot per l'extermini de tota la població tutsi. Els "guardians de la pau" eren tropes dels Estats Units, de França i de Bèlgica. Hom podria pensar que, tal vegada, no eren bon guardians aquests. Però aquesta pensada defuig el fons de l'assumpte. A les redaccions va arribant informació que assenyala un patrocinador del genocidi: França. Surten veus que denuncien la política neo-colonialista de França al Centre d'Àfrica. Els tutsis seguien - i segueixen - una política d'acostament a l'àrea d'influència americana i d'oposició als dissenys imperialistes de París. Es creu veure la llarga mà d'En François Mitterrand al darre: S'escandalitza el Món destapant que el fill del President - i l'exèrcit francès - era l'estrateg de l'operació "Genocidi dels tutsis" (Tot això fa pensar en una reedició moderna de la Nit de Sant Bartomeu de l'any 1572, on el Rei de França i el Papa de Roma llançaren la "solució final" contra els hugonots - calvinistes - francesos).

Contra tot pronòstic, els tutsis no varen ésser esborrats de la fa de la Terra. Es va produir com un miracle. Els tutsis, entre altres virtuts, tenen una notable capacitat d'organitzar-se socialment. Foren capaços d'organitzar unes forces armades que derrotaren l'exèrcit i les milícies Hutu, i

s'empararen del Poder.

Sorprès de la salvació del tutsis, En Mitterrand es degué posar nerviós. Les tropes franceses - Les Gardes de la Paix - varen salvar *in extremis* les derrotades milícies Hutu, les quals amb armes i bagatges creuaren la frontera del Zaire. Aquelles bandes d'assassins arrossegaren amb ells més d'un milió de conciutadans que els feien d'escut protector.

D'immediat, els mass-media franco-hispans - el Poder material - varen engegar una campanya de solidaritat a favor dels "refugiats hutus". Amagaven amb dolència que l'estratègia de París era la de continuar la guerra, donar suport a les milícies hutus, re-armar aquestes milícies i fer caure el govern tutsi. Els mass-media hispans centraven el gros de la informació sobre la tragèdia dels refugiats hutus. Presentaven el genocidi patit pels tutsis com un accident, com un "desastre de la guerra" (Ahir mateix, al Diari de Mallorca, 3.12.96, En Cela Conde feia un exercici literari típic de la mentalitat proto-feixista, a la manera del "Mondo Cane", on es dona per suposat que els homes i els pobles són dolents i no fan més que desastres). Aquells mitjans de l'Oligarquia venen a dir "És clar que hi ha genocidis! En un Món d'odis, no ens han de venir de nou!".

Els mitjans franco-hispans, decidits a tot, engegaren també la campanya de la "solidaritat democràtica"! Demostraven que el seu cinisme no tenia límits. Venien a dir que els tutsis havien establert una dictadura militar, *en substitució del govern democràtic legalment constituït!* Parlen de Govern democràtic per referir-se al Govern que hi havia al moment que es perpetraven les gran matances de gent innocent i indefensa. Les organitzacions mundials han estat pendents de la revenja dels tutsis. Però no han pogut denunciar represàlies genocides del Govern tutsi. Els Govern de Rwanda i Burundi s'han limitat, fins ara, a empresonar persones Hutu acusades o sospitoses d'haver comès assassinat. Són milers i milers de suposats criminals engarjolats en espera de judici.

La darrera campanya és la més frenètica. Premsa, ràdio i televisió han ocupat -ocupen encara - les primeres pàgines par-

lant de l'imminent perill "del major genocidi de la Història", tot referint-se a la tragèdia dels centenars de milers de desplaçats hutus de Rwanda. L'expressió comuna que usen és la de "genocidi" o de "perill de genocidi". Ells saben que és una expressió impròpia, usada amb la intenció d'enganyar els seus oients o lectors. Me fa vergonya aliena haver d'explicar que per a què hi hagi *assassinat* hi ha d'haver un *assassí*; i que, igualment, per a què hi hagi *genocidi* hi ha d'haver un *genocida*. Poca cosa diuen, en canvi, dels genocides declarats, de les milícies Hutu, que, per cert, recullen i controlen la major part de l'ajuda remesa per les organitzacions humanitàries.

Els informatius de l'Avui, de TV3 i de Catalunya Ràdio mostren el grau de submissió de la Generalitat de Catalunya-Principat al domini franco-hispà. Els mass-media catalans fan seguidisme informatiu respecte dels mitjans espanyols. En cap moment, el Partit de Montserrat vol desafiar la línia de política internacional del Govern espanyol. Els articles de N'Alfons Quintà a l'Avui són una notable excepció. En Quintà, en efecte, no es cansa en denunciar la malvestat dels francesos, així com igualment explica la subordinació hispana a l'estratègia de París.

"França" i "Espanya" han estat les més decidides impulsores d'enviar una força militar d'intervenció amb finalitats "humanitàries", diuen. Però a les pàgines del Herald Tribune surten les llistes dels països que varen vendre armes d'amagat a les milícies Hutu. Allà, "França" i "Espanya" hi figuren de manera destacada. Per suposat, els governs d'Uganda, Rwanda i Burundi s'oposen frontalment a qualsevol expedició de mercenaris francesos o hispans.

I, per acabar, una pregunta. "França" no ha renunciat a mantenir un imperi camuflat a l'Àfrica Central, i amb aquesta fi porta a terme una política extremadament mortífera. Però, la pregunta és: Què hi pinta "Espana" dins tot aquest mal embolic? Per quin motiu hi ha tan de missioners mallorquins per aquelles terres? Ω

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

CARTES AL DIRECTOR

L'Operació Barco, un altre exemple d'ineficàcia

Les pluges que s'estan registrant a Mallorca aquesta tardor han fet pujar les reserves d'aigua als embassaments de la serra de Tramuntana fins a quotes que no s'assolien des de l'any 1987. Tant al Gorg Blau com a Cúber han superat les seva capacitat màxima. Com a conseqüència d'això s'han hagut d'obrir les comportes dels embassaments i en els darrers dies s'ha desapropiat l'equivalent a un parell de mesos de l'Operació Barco. Mentrestant, però, segueix arribant aigua i els habitants de Ciutat han d'assumir el cost que representa l'Operació Barco.

Des d'Unió Mallorquina contemplam aquest espectacle amb la tristesa que ens produeix veure com la manca de previsió dels caps pensants de l'Operació Barco està costant gairebé 7.000.000 de pessetes diàries a la gent de Ciutat, mentre els embassaments de la serra de Tramuntana vessen els seus excedents a la mar.

Quina clàusula del contracte signat amb l'empresa concessionària de l'Operació Barco impedeix interrompre aquest servei totalment innecessari hores d'ara?

No haver previst la possibilitat que s'ha produït no és més que una altra demostració de la ineficàcia de gestió que caracteritza als que, en teoria, haurien de vetllar pels interessos dels ciutadans de les illes Balears. **Unió Mallorquina** Ω

Nota de la redacció: «Barco» a aquesta gent que comanda i que ha demostrat a més de la seva corrupció, la seva manca de previsió i la seva manca d'eficàcia.

La Caixa de Balears SA NOSTRA, amb l'objectiu de fomentar la llengua catalana, convoca els premis literaris Miquel Àngel Riera. Hi haurà premi de narrativa i premi de poesia. El lloc de presentació de les obres serà a l'Obra Social, al carrer Ter, 16, de Ciutat. Per a més informació, tel. 171924.

L'ESTEL
de Mallorca

López Crespi i l'ús de les majúscules

En el propassat número del 15 de novembre de *L'Estel de Mallorca* Miquel López Crespi torna a manifestar símptomes greus d'ignorància quan acusa David Ginard d'haver escrit el nom del Partit Comunista d'Espanya amb majúscules inicials. López diu textualment: «Atenció! fixeu-vos-hi com, per als carrillistes i simpatitzants, només hi ha un Partit: el P«C»E! Aquesta és la «objectivitat» que empenen en els seus treballs!» I tot perquè David Ginard ha escrit el Partit referint-se al Partit Comunista d'Espanya! Doncs bé, qualsevol persona mínimament formada sap que els noms propis d'institucions, organismes, entitats, empreses o establiments han d'anar amb majúscules inicials, encara que només facem servir una part de llur designació. L'únic escriptor que ho deu ignorar és el somrient López Crespi. D'acord amb tots els llibres d'estil, diccionaris de tipografia i del llibre, manuals de correspondència i redaccions administratives publicats en català, a més de les normes oficials sobre majúscules, com les del Servei de Publicacions del Parlament de Catalunya, Ginard usa les majúscules com cal i no discrimina un partit de l'altre, perquè tots hi surten esmentats en majúscules, com pot comprovar qualsevol lector, tret, pel que es veu, del curt, de vista, López. **Mateu Sastre, Edicions Documenta Balear** Ω

Les subvencions i les obres escrites en català

Aquests darrers dies s'ha escrit a la premsa d'unes possibles subvencions per part del Govern Balear i de la Generalitat de Catalunya als autors que escriguin les seves obres literàries en llengua catalana. La postura de les JERC-Illes es favorable a aquestes subvencions, ja que creim que l'augment d'obres escrites en català pot donar un impuls als plans de normalització lingüística que, segons es diu, duu a terme el Govern de Sr. Jaume Mates.

D'altra banda, però seguint dins el tema de subvencions, les JERC creim que les institucions han d'ajudar a sortir de la marginació aquells grups de música (folk, rock, blues, etc.) que canten en català, ja que cada dia que passa es troben amb més entrebancs per cantar en el nostre idioma (no sonen per la ràdio, no troben llocs per actuar, etc.).

Esperam que aquest comunicat tingui suficient ressò al Govern Balear com perquè prengui mesures per solidaritzar-se amb els artistes que, encara que sembli un pecat, s'expressin en la nostra llengua. **Jovenututs d'Esquerra Republicana** Ω

L'ESTEL
de Mallorca

SI T'HA AGRADAT AQUEST REVISTA
NO ET TALLIS I TELEFONA AL
26 50 05
I LA T'ENVIAREM CADA QUINZE DIES

Resposta a «Nuevas Generaciones del Partido Popular»

En una carta al director apareguda el passat dia 26 de novembre hi havia un escrit de «Nuevas Generaciones» en el qual reflexionàveu sobre la Joventut Nacionalista de Mallorca. Agraïm molt que penseu en la nostra organització. De totes maneres, pensam que més vos convindria reflexionar sobre el vostre «Partido Popular», la mala imatge que estau donant a la gent de les illes Balears i la mala gestió que feis patir als ciutadans d'aquestes illes, però com que vos estimau més dedicar-vos a les JNM, vos haurem de respondre.

La primera part de la vostra carta feia referència al seguiment que feis de la JNM, el qual només vos a duit a veure escrits nostres a la secció de cartes al director: hauríeu de mirar tot el diari i no només les seccions que utilitzau per enviar escrits als «lectors» recolzant les postures del vostre «Partido Popular» (com és ara l'artificial polèmica que vàreu muntar entre la Balanguera i Pàtria). JNM és una organització viva i dinàmica, això potser és el que vos molesta, com sempre sol molestar a l'extrema dreta espanyola que altres posicionaments ideològics agafin arrelament dins la nostra societat. Pel que fa al fet de criticar-nos que demanem subvencions, vos farem un raonament que, per la vostra experiència, entendreu perfectament: ni tenim, ni volem tenir cap cas Túnel de Sóller, per això necessitem un finançament clar i democràtic. Si voleu disposar d'un coneixement més profund sobre les moltes activitats que duu a terme la Joventut Nacionalista de Mallorca, vo convidam a ingressar dins la nostra organització i així ens ajudareu a fer feina per la nostra terra. Vos advertim, però, que si ho feis, no podreu seguir

gaudint de la font de clientelisme que representen altres alternatives. La feina que feim des de JNM és totalment ultraista.

Pel que fa a l'opinió que expressau sobre la nostra denominació «Joventut Nacionalista de Mallorca», aquesta no respon, com vosaltres pensau, a un avergonyiment de pertànyer a Unió Mallorquina; de fet la nostra presidenta, Margalida Miquel, fa molta feina per Llubí i per Mallorca des d'una batlia d'Unió Mallorquina, així com altres regidors joves, com és el cas d'en Miquel Ferrer a Alcúdia. El nom de JNM és producte d'un procés de sumar esforços entre dues organitzacions juvenils com eren Joves d'Unió Mallorquina i Joventut Nacionalista de les Illes. Aquest és possiblement un dels fets que molesta a «Nuevas Generaciones»; mentre altres col·lectius sumen les forces per construir el futur de la societat mallorquina que el Partido Popular s'entossudeix a destrossar. El PP, però està perdent suport, tan a nivell electoral com del seu propi grup parlamentari.

Sincerament, senyors de «Nuevas Generaciones», els qui haurien d'estar empegueïts són aquells que, amb tècniques mafioses, varen intentar destruir Unió Mallorquina, encara que no ho aconseguiren, perquè, com diu l'himne de Mallorca «Perquè la soca més s'enfila / com més endins pot arrelar», i el sentiment de mallorquinitat que marca la JNM està i estarà de cada dia més arrelat dins la nostra societat. Tot el contrari del que passa amb els sentiments de corrupció, màfia i transfuguisme identificadors d'altres formacions polítiques que cada dia van perdent suport popular a dins Mallorca. **Jovenut Nacionalista de Mallorca** Ω

RECORDA

Quan hakis llegit aquest periòdic,
si no en fas la col·lecció,
regala'l a un amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

M a l l o r q u í !
La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

**SABÍEU
QUE...**

... el 80% de l'obesitat infantil és per causes ambientals i culturals?

ΩΩΩ

... a l'Estat espanyol només es denuncia el 5% dels casos de violència contra les dones?

ΩΩΩ

... el PP pagarà 20.000 milions a Andalusia i 5.000 milions a Extremadura per un suposat «deute històric»? I que Extremadura ja en demana 5.000 més?

ΩΩΩ

... Múrcia reclama 50.000 milions per aquest mateix concepte, i Manuel Fraga també ha dit no que hi pensa renunciar? Què espera Jaume Matas per pegar un cop damunt la taula i exigir el mateix per a les Balears, la comunitat més espoliada fiscalment de tot l'Estat?

ΩΩΩ

... Extremadura rebrà 21.000 milions per a un pla de transports ferroviaris? Què espera el calçonnassos de Joan Verger a reclamar el mateix per a Mallorca?

ΩΩΩ

... l'air bag ha causat 52 morts en cinc anys als Estats Units, i s'estan dissenyant nous models més segurs?

ΩΩΩ

... fins l'any 2002 no es podran construir noves grans superfícies a Mallorca?

ΩΩΩ

... científics d'Estats Units afirmen que començar a parlar prest no és sinònim d'intel·ligència en els infants?

ΩΩΩ

... el govern Aznar invertirà l'any 1997 a Balears un 19% manco que enguany?

ΩΩΩ

... el Círculo Mallorquín no arriba a tenir 400 socis?

ΩΩΩ

... un 10% dels residents estrangers de la vall de Sóller volen aprendre català?

ΩΩΩ

... Balears encapçala l'augment de morts per accidents de tràfic durant 1996?

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). III part

La transició: els diversos sectors franquistes volien salvar l'herència de quaranta anys d'opressió (i III)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Crear situacions de doble poder. No acceptar els límits de la reforma del franquisme

En el fons, dins el camp de l'esquerra, els consellistes de l'OEC coincidíem molt amb els llibertaris, els cristians pel socialisme, els trotsquistes, certs sectors del maoisme (per exemple, més amb el MCI que amb el PTI) en la lluita contra un hipotètic tipus de societat dirigista i burocràtica a l'estil de les del socialisme degenerat que defensaven els carrillistes. El PCE mai no va deixar de ser prosoviètic, malgrat certes «baralles» puntuals amb els soviètics. Aquest gran contingut de partidaris de la degenerada burocràcia soviètica és va fer evident amb el joc del sector que va seguir Ignacio Gallego en l'escissió dels anys 80 teledirigida per la KGB des de l'ambaixada soviètica a Madrid i que culminaria amb la reincorporació al P«C»E. A Mallorca, aquesta ruptura la portaren endavant els actuals dirigents de *Izquierda Unida* Josep Valero, Miquel Rosselló, Lila Thomàs, etc. Igualment participà en aquesta escissió l'antiga dirigent carrillista Francesca Bosch.

[Amb els anys, Francesca Bosch renuncià a l'eurocomunisme de la seva època carrillista i acabà veient el fangar on havia portat la classe obrera l'anticomunisme visceral del P«C»E. De l'any 84 a l'any 87 coincidirem en la crítica als reformistes i fruit d'aquesta col·laboració fou l'opuscle *Aurora Picornell* publicat per l'Ateneu Aurora Picornell l'any 1987. Na* Francesca em dedicà el primer exemplar sortit de l'«impremta» del carrer Lluís Martí, número 9 (local del PCB) amb aquestes sentides paraules: «Si no fos per tu aquest fulletó pareixeria es 'full parroquial' que mos diuen es refos [els reformistes]... Però entre es dos hem fet un 'full revolucionari'. Idó! Francesca Bosh».]

Com explica Ramon Molina en l'entrevista abans esmentada (*El Mirall*, número 60): «Quant a l'estalinisme, no podem dir que està vençut. Ha perdut força a Rússia, però encara és al poder mitjançant una fracció del propi PCUS. Els seus representants directes tipus 'PC' també estan afeblits, però l'estalinisme ha

Militants de l'OEC en temps de la dictadura. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Antoni Mir, Jaume Obrador (exregidor del PSM), Josep Capó (dirigent de la PIMEM), Guillem Ramis (sindicalista de CCOO), Maria Sastre (sindicalista de COO) i M. López Crespi (escriptor).

calat en la cultura política de totes les tendències: la socialdemocràcia mateixa ha après bé a lliçó, basta veure com es comporten alguns dirigents del PSOE; els moviments nacionalistes també s'han nodrit en bona part de dirigents educats a l'escola del 'socialisme real'; ni tan sols el trotskisme ha aconseguit alliberar-se del seu paper d'ala esquerra i a la vegada víctima del totalitarisme. L'estalinisme sols morirà definitivament quan mori el capitalisme que l'ha protegit durant tants d'anys».

Nosaltres, els consellistes de l'OEC, les coordinadores de fàbriques en lluita de Vitòria-Gasteiz, el que defensàvem eren tot tipus de pràctiques antijeràrquiques, antiautoritàries i anticapitalistes que poguessin sorgir de la base. Això, evidentment, en crear situacions de poder revolucionari, «desestabilitzava» els pactes entre «oposició» i franquisme reciclat per anar vers a una Constitució pactada que mantingués intacte l'aparat repressiu heretat de la dictadura així com la monarquia i la unitat d'Espanya.

Vitòria i la seva famosa *Coordinadora de Fàbriques en Lluita* marcà el punt àlgid del consellisme i de l'anticapitalisme a nivell d'Estat. I també el de la unitat obrera i popular («Obrers i estudiants unitats contra el capitalisme!», era el crit del carrer en

aquell mes de març de 1976).

Les vagues a Vitòria havien començat (desembre de 1975) per simples reivindicacions laborals a *Forjas Alavesas* (es demanaven quaranta-dues hores setmanals de feina i sis mil pessetes d'augment). A poc a poc, malgrat els esforços dels carrillistes per mantenir la gent dins les fàbriques i no sortir al carrer, els treballadors s'anaven polititzant setmana rere setmana, i s'accentuaven més les seves reivindicacions —reivindicacions de govern obrer i popular; república socialista; dissolució dels aparats repressius de l'Estat (Policia Armada i Guàrdia Civil); unitat obrera enfront el capital; dimissió de tots els antics càrrecs sindicals i posà aquests càrrecs en mans de les assemblees sobiranes; etc, etc.

La coordinació de les fàbriques en lluita augmentà, es consolidà, i la seva pràctica —democràcia de base— s'anà generalitzant. Dia 12 de gener: vaga a *Mevisa*; dia 14: les assemblees d'aquestes fàbriques es coordinen amb les d'*Aranzábal*, *Olazábal*, *Gabilondo*, etc; dia 19: *Huarte* i *Cablex* del Norte s'hi afegeixen. Tots aquestes centres industrials —i molts més—, coordinats amb les coordinadores de barri i estudiants, arriben a mobilitzar les 200.000 persones de la ciutat que surten quasi cada dia al carrer per a defensar les reivindicacions del poble revoltat. Delegats de les

fàbriques en lluita viatgen per tot l'Estat explicant l'avançada experiència soviètica de Vitòria.

Durango, Amorebieta, Gernika, Santurtzi, Getxo, Markina, formen igualment coordinadores de lluita. OEC i les Plataformes Anticapitalistes tenen una part activa en aquestes lluites, però, com sempre, el partit (OEC) no intenta capitalitzar els conflictes i —potser erròniament— els seus militants feinegen entre els treballadors i els estudiants ajudant sempre les iniciatives més agosrades i revolucionàries sense fer proselitisme. Ben al contrari del que feia el PCE —apuntar-se a lluites en els quals no participava—, l'OEC —per manca d'una concepció dogmàtica i estalinista de partit— no intentà capitalitzar en profit seu les lluites que impulsà, tant a Vitòria com a les Illes com a tota la resta de l'Estat.

Els revolucionaris jurarem no oblidar mai els morts del 3 de març de 1976 a Vitòria

La lluita revolucionària arreu de l'Estat s'accentuava malgrat la repressió. Només en dos mesos —parlem de 1976— la patronal havia perdut la plus-vàlua de 36.469.000 hores no treballades. La complicada política de reforma controlada esclatava per tot arreu. S'havia de fer alguna cosa. El P«C»E, Carrillo —el PSOE era quasi inexistent—, no bastava per a controlar les exigències cada vegada més combatives i antipactistes dels pobles. El govern de la reforma, un govern on hi havia en Fraga, en Martín Villa i en Suárez, decideix escalar a fons els estudiants i treballadors i, sense miraments, el dia 3 de març de 1976, per provar d'aturar aquesta imparable onada de coordinadores que sacsejava molts d'indrets de l'Estat, ordenen disparar a matar.

Els representants de les coordinades de fàbriques en lluita estaven reunits a l'interior de l'església de Sant Francesc d'Assís. Hi havien acudit obrers de molts d'indrets i, en el moment en que la policia metrallà els treballadors, prop de cinc mil homes i dones discutien en pau i ordenadament els seus problemes socials i polítics.

Assabentats que en aquella església hi havia els principals

dirigents partidaris de la democràcia proletària, Suárez, Fraga i Martín Villa ordenen l'assalt. La Policia entra disparant a l'església. Maten tres joves. Francisco Aznar, de disset anys, assassinat d'un tret al cap. Pedro María Ocio, quan intentava protegir uns infants amb el seu cos, rep l'impacte de les bales. Més tard, un altre jove, Romualdo Barroso, de dinou anys, és abatut salvatgement per les forces repressives que segueixen les instruccions del govern *aperturista*. Hi ha desenes i desenes de ferits i detinguts.

Pareix evident que la burgesia franquista, amb aquestes accions sagnants, prova de deturar el moviment revolucionari, republicà i anticapitalista, que el carrillisme no pot controlar. Tots els sectors del règim (aperturistes i *búnker*) consideren que la situació ha arribat a tal punt que només es pot aturar amb la sang. Els anys 74, 75 i, concretament, el 76, han demostrat que augmenten la lluita de classes, les mobilitzacions en contra de la imposada i forçada «unitat d'Espanya», i que els pobles de les diverses nacionalitats comencen a oscil·lar del reformisme vers comportaments i actituds polítiques cada volta més compromesos. La reforma s'ha de reconduir, com sigui, amb sang si és necessari. La premsa de l'Europa demoburguesa resta atemorida davant el que està passant a l'Estat espanyol. *Le Monde* escriu dia 5 de març de 1976: «Organitzacions revolucionàries d'extrema esquerra denuncien cada vegada més la política conciliadora [amb el franquisme] del Partit Comunista i de les Comissions Obreres, que encara controla aquest partit. Des de fa setmanes, els fets palesen un avenç cada vegada més accentuat del poble envers posicions més combatives, més polititzades».

L'OEC a Mallorca

A Mallorca, OEC, les Plataformes Anticapitalistes de Barris i d'Estudiants, les Comissions Obreres Anticapitalistes, s'encarregaren de propagar les idees i experiències avançades de Vitòria. Aleshores —seguint les instruccions de l'OEC— jo militava en el front d'estudiants, concretament a Magisteri. Juntament amb n'Antoni Mir i en Biel Mata-males, ens tocà organitzar una explicació d'aquells fets —hi hagué assemblea general amb assistència massiva. N'Àngels Roig, na Margarida Seguí, na Magda Solano, en Salvador Rigo, entre altres bons companys i militants, treballaren fort repartint fulls volants, pintant i dibuixant cartells, aturant les classes per a explicar als alumnes els fets sag-

Alguns destacats militants comunistes de l'OEC que en temps de la dictadura lluitaren per la llibertat del poble treballador, la República Socialista i l'autodeterminació. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Salvador Rigo, Josep Bernat, Josefina Valenti, Joan Ensenyat, Margalida Seguí i Mateu Morro.

nants de Vitòria, preparant les assemblees d'estudiants.

En aquella assemblea de solidaritat hi intervingué, per part del nostre Front Obrer, el treballador i militant de l'OEC Jaime Bueno (en «Tomàs», en l'argot de la clandestinitat), avui excel·lent advocat laboralista que en l'actualitat fa costat a CCOO. Per les altres facultats hi intervingueren en Mateu Morro i altres destacats dirigents universitaris de l'OEC. A Filosofia, agombolant als mítings de la meua bona amiga Magdalena Aguiló, hi havia, a part d'en Mateu Morro, en Joan Ensenyat i en Mateu Ensenyat (aquest darrer, provinent d'un grup que s'havia integrat en el partit provinent de *Bandera Roja*).

A s'Arenal, clandestinament, n'Aina Gomila, aleshores treballadora de la neteja a un hotel, explicà els fets als obrers i obres de l'hosteleria. Na Maria Duran i en Martí Perelló s'encarregaren d'impulsar lluites solidàries per Manacor i la seva comarca; a Menorca (Maó, Ferreries, Ciutadella, Alaior, etc), el cap de la campanya de solidaritat amb Vitòria (es necessitaven diners per a treure de la presó els represaliats per la dictadura) fou en Llorenç Febrer amb els seus incansables companys provinents de les JOC.

A part dels morts a Vitòria hi hagué més assassinats a molts d'indrets de l'Estat. Un d'aquests assassinats diaris fou el del jove obrer Gabriel Rodrigo, de dinou anys, que fou «liquidat» d'una

manera encara no aclarida per membres de la Brigada Social o 'alguna altra de les forces repressives de l'Estat. El cert és que aquest jove obrer, en assabentar-se dels crims de Vitòria, sortí amb altres milers de companys a participar en una manifestació no permesa en contra de la repressió feixista, a Tarragona. Acorralat per les forces de la repressió de la dictadura, provà d'amagar-se dels seus perseguidors en el terrat de la casa número 7 del carrer Landa de Tarragona (una casa de tres pisos). Poc després el seu cadàver restava, esclafat, enmig del carrer, entre un gran bassot de sang (vegeu *Cambio16*, núm. 233, 15-21 març de 1976, pàg. 14). Crims com aquest eren el pa nostre de cada dia en els darrers anys de la dictadura.

¿Qui no va treballar per a explicar el que havia succeït a Vitòria? Tot el partit es va posar en cos i ànima a treure'n les ensenyances oportunes per a impedir amb totes les nostres forces que aquests fets es repetissin o s'oblidassin. Na Dora Muñoz en el Front de Mestres, en Guillem Coll a Inca (organitzant les primeres assemblees obreres amb els treballadors de la sabata a Inca, Lloseta, etc), en Gori Negre a Santa Maria... No acabaríem mai el llistat de companys que treballaren en aquesta línia de solidaritat fent xerrades, recollint diners per obres, hotels, barris i facultats, escrivint articles, fent fulls volants, editant cartells, enganxines de protesta contra la

salvatge repressió feixista... Record ara mateix l'excel·lent company Leo Sáinz (l'actual propietari de les lliberies *Totem* i *Gnomo*) que —sense posar cap mena de dificultat— s'oferi a ser protagonista (amagant el rostre amb un llibre) d'un cartell de solidaritat amb Vitòria.

Les reixes de davant del llac dels cignes, a s'Hort del Rei, feien veure que era una presó. El nostre improvisat actor, en Leo, llegia un llibre rere l'enreixat. Lluitàvem per l'amnistia de tots els presos polítics! Aquell pòster es va vendre molt, i en el seu moment enviàrem els diners recollits als nostres companys de Vitòria, protagonistes de la lluita més important, emblemàtica i exemplar dels anys de la transició: Vitòria-Gasteiz l'any 1976, quan l'esperit inicial del consellisme de l'any disset a Rússia, es tornà reencarnar.

Amb aquests assassinats la burgesia espanyola demostrava el que estava disposada a consentir i el què no consentiria de cap de les maneres. I això era: sí a un

pacte amb l'oposició per a mantenir l'essencial de l'estat capitalista (oferint la possibilitat d'una constitució monàrquica, imperialista i capitalista); permanència de tots els aparats repressius de la dictadura; no res de depuració de criminals i torturadors; ni parlar-ne de república federal o autodeterminació de les nacionalitats oprimides, de democràcia popular, o del poder dels treballadors. Finalment, després de la caiguda del govern Arias —pels seus grans errors i continuats crims, que posaven en perill la reforma— (juliol de 1976), els punts de vista de la pretesa «oposició» democràtica i els hereus «liberals» del franquisme s'anaren apropant fins a coincidir totalment i absolutament.

Vist en perspectiva, el que tots els sectors del règim demanaven —i que la «oposició» els concedí benèvolament a canvi d'unes poltrones— era una llei de punt final dels crims de la dictadura. Com diria recentment *El País*, 6-VIII-95, pàg. 14): «La única ley de 'punto final' la hicimos los demócratas para los franquistas». Ω

Bones Festes

ALFREDO MARÍN MÉNDEZ

**Comandes per telèfon al 29 38 67
Servei a domicili**

c/ Gremi Boters, 25 • Pol. de Son Castelló
Tel. 29 38 67 • Fax 75 80 48 • 07009 Palma de Mallorca

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970) III part

de **M. López Crespí**

Cada quinze dies a **L'ESTEL de Mallorca**
(d'agost del 1996 fins a l'agost del 1997)

Per demanar números endarrerits, telefona al
26 50 05

En Joan Jaume, natural de sa Cabaneta, fa quaranta-dos anys que va inaugurar el **Grup Jaume S.A.** de fusteria i fusteria metàl·lica. Ara fa vint-i-tres anys que es va mudar al polígon de Son Castelló.

N'Eduard Diaz i la seva filla, fa sis anys que regenten un bar al polígon de Son Castelló. Despatxen berenars i menús a 750 pessetes.

Els germans Martí, naturals de la Suledat, fa sis anys que obren el **Taller Euromoto**. Venen i adoben motos de totes les marques.

En Valeriano Calbe, natural d'Andalusia, fa set anys que va obrir el **Bar Restaurant Victoria** al polígon de Son Castelló. Recomana al cabrit amb salsa d'ametles, l'espínac a la crema i les carns a la planxa. A la carta cobra unes 2.500 pessetes; el menú del dia en val 800.

Són els amos i els empleats de la **Unió Impremta**, al polígon de Son Castelló.

En Guillem Femenies, natural de sa Pobla, fa devuit anys que va obrir el **Taller Femenies**, de xapa i pintura al polígon de Son Castelló.

En Karl Oberst («oberst» vol dir coronell), natural d'Alemanya, acaba d'obrir la fàbrica d'embotits alemanys **Karl Oberst** al polígon de Son Castelló.

En Bartomeu Muntaner, natural de Manacor, fa quatre anys que va obrir el **Taller 4 per 4**, al polígon de Son Castelló. Ven i adoba tot tipus de cotxes. És especialista en tot-terrenys i en cotxes d'importació.

En Jaume Roca, veí de Can Pastilla, fa vint anys que regenta **Il·luminacions Mallorca**, un magatzem de material elèctric al polígon de Son Castelló.

Na Maria-Josep Jaume, natural del Coll d'en Rabassa, fa mig any que és recepcionista de **Record Rent a Car**, una oficina de lloguer de cotxes al polígon de Son Castelló.

En Josep Carrasco, natural d'Extremadura, fa quatre anys que va obrir el **Taller Mecasevi**, de carrosseries de cotxe i reparació de furgonetes frigorífiques, al polígon de Son Castelló.

GANDHI: EL SEPARATISTA (XXX) Hindús i musulmans: la «tragèdia espiritual» de la partició de l'Índia

RICARD COLOM

En acabar la guerra, el Partit Laborista tornà al poder, encapçalat per Clement Attlee. El 23-3-46 Londres envià a Delhi una missió diplomàtica formada pel ministre de l'Índia, lord Pethik-Lawrence, sir Stafford Cripps (un laborista vegetarià i ascètic qui ja havia negociat el 1941, sense resultats per la fatal actitud de Churchill, el maçó) i el primer lord de l'almirallat A.V. Alexander, per encetar negociacions sobre la independència de l'Índia. Mohamet Alí Jinnah exposà la seva teoria dels dos pobles i exigí la separació de l'Índia entre un estat musulmà (Pakistan) i un altre d'hindú (Índia). Gandhi s'hi oposà i arribà a oferir el govern de l'Índia a la minoria musulmana. La missió diplomàtica s'enfrontava a una decisió greu i el 16-5-46 proposà la retirada de l'Administració britànica de l'Índia i la creació d'un Estat federal. Recomanava:

1. Una Índia unida amb un govern federal, responsable dels afers exteriors, defensa i tràfic.
2. Un Parlament federal que no pogués decidir cap mesura de caràcter religiós sense una majoria hindú i una musulmana.
3. Parlaments provincials autònoms amb competències considerables (cal tenir en compte que a l'Índia es parlen centenars de llengües i que no es cap nació, sinó totalment plurinacional).

L'assemblea constituent s'hauria de reunir a Nova Delhi i dividir-se en tres parts:

- a. províncies de majoria indú, al gros de l'Índia central (indoeuropeus de la vall del Ganges, negroides de la península de l'Indostan, orientals de l'Himàlaia, sikhs de Caixmira, cingalesos de Ceilan);
- b. províncies musulmanes de l'Índia occidental, província fronterera del nord-oest, Sind i Punjab;
- c. Bengala i Assam, a l'Est, de majoria musulmana, l'actual Bangladesh i província índia d'Assam.

Així ho acceptaren tots, però predominaven les reflexions i la desconfiança envers les inten-

cions dels anglesos. A principis de juliol Nehru manifestà que el Congrés no participava en la tripartició, la qual cosa deixava les portes obertes de bat a bat perquè la lliga musulmana retiràs el seu consentiment i passàs a l'acció directa. El virrei, lord Wavell, volgué salvar la situació i formà un govern provisional, en el qual Jinnah no acceptà de participar. El 2-9-46 es formà un govern sense ell, amb Jawarharlal Nehru com a cap. Gandhi escriví al nou Govern indi perquè recordassin la marxa a Dandi i anul·lassin els impostos sobre la sal, abolissin al intocabilitat, mantinguessin el *khadi* i unissin hindús i musulmans.

L'Islam mai no va poder conquerir ni penetrar espiritualment l'Índia. Musulmans i hindús vivien uns a la vora dels altres però sense agermanar-se. Entre les masses predominava la desconfiança que sovint degenerava en violència. Un porc davant una mesquita o l'olor del degollament d'una vaca podien esdevenir motiu per a una sagnant matança entre les dues comunitats. El mateix Gandhi perdé la vida en el seu intent de posar seny i germanor entre aquests odis, assassinat per un fanàtic hindú.

Islam i hinduisme tenen sistemes contraposats: mentre que l'hinduisme és molt tolerant i universalista quant a religió, és, però, molt exclusivista quant a sistema social; i l'Islam és al contrari, no gens exclusivista quant a sistema social, però religiosament pretén la supremacia legal i civil. Talment, el conflicte era inevitable. La lliga musulmana mai no va creure en la unitat de la gran Índia, però Gandhi la pretenia. El 16-8-46 Jinnah anuncià la seva acció directa, i tot seguit començaren avalots greus, primer a Calcuta, amb esgarriossos banys de sang. Les tropes del Govern no podien posar-hi pau. Per l'hivern 1946-47 peregrinà descalç d'un poble a l'altre de l'est de Bengala, visità zones desolades, es barrejà amb tothom predicant-los la no violència. Tot seguit peregrinà per l'altre cantó fins a Bihàr. (continuarà) Ω

Tot dret

JORDI CALDENTEY, JOVENTUT NACIONALISTA DE MALLORCA

Els alemanys

Com més va n'hi ha que, sense haver dit res mai de la dominació hispànica que pateixen les Illes Balears de l'any 1715 fins avui, estan empenyats a més no poder amb els alemanys que, al seu dir, compren Mallorca.

Bé, hi ha sis coses a dir:

1) Els alemanys compren perquè els mallorquins els venem la terra.

2) Els mallorquins els venem la terra perquè no tenim ningú, ni el govern d'Espanya ni el Govern Balear, que dugui gens d'idea ni una mica en protegir l'agricultura mallorquina davant la Unió Europea ni davant res. Maldament fos per evitar el total traspàs de la nostra terra a mans de propietaris estrangers: l'agricultura mallorquina està abandonada de la mà de Déu. No tenim política agrària, com té per exemple França.

A un ca magre s'hi aferren totes les puges. Ho dic perquè els mallorquins com que fa tres segles que ens foteren el poder polític per planificar el nostre futur, és a dir, d'ençà que ens aboliren el Regne Independent de Mallorca, no tenim mai per triar: o quatre roïssos al preu de fer malbé la nostra terra i la nostra identitat, o misèria total. No és que els mallorquins siguem més doblersers que els altres pobles, no. Hi ha molt de cap de fava amb orelles que va pel món de lletrut i de «nacionalista» i que s'ho pensa. Però no és veritat: al Principat, la creació de la indústria també ha fotut de bon de veres la seva identitat i ha contaminat de valent la terra, sobretot els rius. Però allà tot ho fan bé, per als mateixos que aquí sempre seguit ens retreuen defectes als mallorquins. I tanmateix, per molt que diguin, a Barcelona també caguen davall el cul. Venc a dir que en fan de ben fetes i de mal fetes, com a Mallorca. Així i tot, al Principat no hi ha «intel·lectuals» que es dediquin a donar mala vida al poble amb una acusació darrera l'altra, com passa a Mallorca. No anam bé.

3) Els alemanys no vénen ni a fer-se mallorquins ni a fer-nos alemanys. Per comunicar-se amb la societat mallorquina aprenen la llengua que els és necessària. Si aquesta fos el català, aprendrien el català; però davant el procés de substitució lingüística imposat per l'Estat a Mallorca amb els decrets de Nueva Planta i continuat avui per la política del Partido Popular de les Balears de

no fer res, de permetre que la inèrcia acabi per reduir el mallorquí a l'ús familiar, és normal que els alemanys no aprenguin més que l'espanyol.

4) Els alemanys tenen un respecte que és de veure per l'estil arquitectònic tradicional mallorquí, que miren de restaurar o d'imitar tant com poden i més. Amb això tenen molt de coneixement i no tan sols no es comporten com a colonitzadors, sinó que donen un bon exemple. La veritat sigui dita.

5) Si els mallorquins fóssim amos del nostre territori, podríem fer lleis que posassin traves a la venda de la nostra terra i que, al seu lloc, en permetessin o en fomentassin el lloguer. Seria una manera de treure profit de la terra sense vendre-la.

6) Però que intentàs el Govern Balear, per molt que un dia canviàs de mans, de posar, per exemple, que, per adoptar la ciutadania política balear, els vinguts de fora, fossin espanyols, fossin alemanys, fossin africans, haguessin de superar unes proves de coneixement del nostre idioma; que intentàs fer lleis que restringissin la venda de la terra, com va fer fa uns anys el govern danès, precisament davant la compra que tenien els alemanys a Dinamarca; que intentàs un Govern Balear de bon de veres fer res de tot això (com podríem fer i hauríem de fer si Mallorca conservàs la independència que el Regne de castella li va fote devers l'any 1715), que intentàs fer una política d'estat per protegir fora bromes la terra i la identitat de les Illes Balears: veuríeu com li cauria damunt un calabruix de *recursos de anticonstitucionalidad*. Aleshores quedaria ben clar en quines mans està autènticament Mallorca encara ara, en els nostres dies.

Ikea no fa compra, ni Halcon, volera

Fixau-vos en una cosa: tant IKEA com HALCON VIAJES, quan fan propaganda a la TV3, la hi fan en català. Ara, quan en fan un circuit balear de TVE, la fan en foraster. Una de dues: o consideren que tots els mallorquins xerren en foraster, o consideren que els mallorquins no som més que quatre bossots que parlem un *dialecto* indigne de fer-se servir per fer propaganda comercial. Racisme pur.

No podem plànyer ni un duro per promoure el català

Maldament jo estigui dins la Joventut Nacionalista de Ma-

llorca, i ben a pler que m'hi trob, no m'amag gens de dir-ho: quan Maria Antònia Munar va dir que era «perillós» subvencionar la projecció d'«El geperut de Notre Dame» en català, pens que va fer malament. Vaig fora bromes: em vaig empegueir quan vaig pensar en la gent que, a la llarga, i més si el PSM no es decideix a superposar el mallorquinisme a l'esquerranor, només un partit mallorquinista de centra dreta pot fer tombar a favor de la mallorquinitat els vots de la majoria de les masses mallorquines. I que aquest partit només pot esser, malgrat els defectes que encara ha de superar, la Unió Mallorquina. Si Espanya subvenciona ben tranquil·la l'Institut Cervantes, que es dedica a divulgar internacionalment l'espanyol; si Alemanya fa igual amb el Goethe Institut; si Itàlia fa igual amb el Dante Alighieri, per quines cinc-centes els mallorquins hem de tenir remordiments de subvencionar el mallorquí dins Mallorca?

Colom no se'n pensa cap de bona

Que no sabeu la darrera d'Àngel Colom? Idò ara no té altres feines més que alinear-se amb n'Alejo Vidal Cuadras i dir que el castellà és llengua pròpia de Catalunya perquè n'hi ha molts que el parlen. I la cosa no acaba aquí: ara aquesta afirmació es va posant de moda entre els partits polítics a Barcelona, inclosos el PS«C» (PSOE) i CiU. Ara ja no en tenen prou amb no exigir a ningú el domini de la llengua catalana per considerar-lo català. Cosa que, sigui dit de passada, no han fet mai ni al Quebec ni al País Basc: és *québécois* qui parla en la llengua quebequesa, és a dir, en francès. I és *euskaldun* qui parla basc. I ja no parlem d'Espanya, França, Itàlia o Alemanya: considerarien espanyol un que no sap espanyol? I francès un que no sap francès? I italià un que no sap italià? I alemany un que no sap alemany?

Si aplicam la teoria colomina a ca nostra, haurem de dir que, com a mínim, hi ha quatre llengües pròpies a Mallorca: el català, l'espanyol, l'alemany i l'anglès. I a Madrid també devers quatre: l'espanyol, el galaicoportuguès, el català i l'àrab. Sí, perquè hi ha milers de persones que hi parlen aqueixes llengües.

A més si conrant l'espanyol feim un acte tan mallorquí i tan català com quan conram la llengua catalana, traurà cap enlloc continuar esforçant-nos per la normalització lingüística? El Sr. Àngel Colom té més per aprendre que per ensenyar. Ω

En Joan Gassó és el gerent de la **Fàbrica de Gelats Bellver**, al polígon de Son Castelló. Son pare, que nom com ell, i en Josep Verdú obren aquesta fàbrica fa setze anys.

Na Rosa Vallespir i na Maria Mates, naturals de Santa Maria del Camí, fa nou anys que regenten el **Bar Torrents**, al polígon de Son Castelló. Als matins despatxen berenars i als migdies dinars a 700 pessetes.

N'Alfred Marín, natural de Barcelona, fa sis anys que va obrir el **Magatzem d'Ous Els Molins** al polígon de Son Castelló. A més d'ous, comercialitza els caves Masferrer i congelats de patata.

En Joan-Ramon Garcia, natural de Ciutat, fa sis anys que és l'amo del **Taller Radiadors Garcia** de refrigeració i elements hidràulics, al polígon de Son Castelló. El seu padrí, que també nomia Joan-Ramon Garcia, va obrir aquest taller ara fa una quarantena d'anys al carrer Uetam, de Ciutat.

Fa tretze anys que en Josep Torrents va obrir el **Taller Metal·lúrgiques Torrents**, al polígon de Son Castelló, on fabriquen mobles d'acer inoxidable. Abans tenien els tallers al carrer del general Ricard Ortega, a Ciutat.

En Manuel Martínez, natural de Ciutat, fa vint-i-dos anys que va obrir **Distribucions del Motor Soler**, al polígon de Son Castelló. El motor Soler és per a vaixells, també ven accessoris i recanvis nàutics. És una societat de nom Dibapol SL i són sis els associats.

En Francesc-Xavier Pol, d'ascendència binissalemera, fa vint-i-cinc anys que va obrir els **Magatzems Lladópol**, de productes per a la neteja, al polígon de Son Castelló. Son pare, en Francesc Pol, va obrir aquest magatzem a Ciutat fa trenta-dos anys.

Sobirania i autodeterminació

RAMON LLUMÀ I GUITART, ALCALDE DE SOLSONA I MILITANT DE CDC

La proposta que des del Solsonès presentem i defensem en el proper congrés de Convergència Democràtica de Catalunya és clara i concisa: convocar un referèndum per l'autodeterminació de Catalunya.

D'ençà de l'establiment de la democràcia, el camí seguit per CDC ha estat, amb matisos, coherent i encaminat a l'autogovern del nostre país. S'han assolit fites impensables vint anys enrere i Catalunya gaudeix d'un nivell de competències considerables. I si alguna formació s'ha d'endur el mèrit és la nostra. Ara bé, no som sinó una més de les 17 comunitats autònomes en què es desglossa l'Estat espanyol, sense que les nostres particularitats històriques, culturals i lingüístiques ens hagin permès destacar.

Per tant, hem de procurar que l'arbre de tot allò que hem aconseguit ens deixi veure el bosc que s'amaga darrere. Rere aquestes competències que, efectivament, s'han assolit s'hi amaga un feix de matèries en els quals Catalunya no té, ni de bon tros, el poder que li pertocaria. I només per la via apuntada al principi d'aquest article ens seran reconegudes.

Creiem que ha arribat el moment de fer un salt endavant, un salt qualitatiu que ens permeti veure reconeguts aquells drets que, com a nació que som, ens pertocuen; uns drets que, difícilment, ens seran reconeguts per Madrid. En aquests darrers anys, sengles pactes amb el PSOE i amb el PP ens haurien d'haver permès avançar. S'ha garantit la governabilitat d'aquest Estat anomenat Espanya, del qual avui encara formem part. En canvi, si ens preguntem què s'ha guanyat a nivell d'autogovern, la resposta no pot ser cap altra que ben poca cosa.

Llei de l'etiquetatge

No fa pas gaires dies que una sentència del Tribunal Constitucional ens ha deixat una altra vegada en evidència; fem referència, per descomptat, a la llei de l'etiquetatge. I aquest només és un més de la llarga llista de despropòsits amb què ens estan obsequiant (llegeixi's LOAPA...). D'altra banda, no podem tampoc oblidar les reminiscències existents encara de temps passats, com la figura del governador civil (ja sigui amb aquesta o amb una altra denominació, el cert és que encara hi és). Com a anecdòtic, recordo quan, amb motiu de

la festa major de Solsona (fa només un mes), vam haver de demanar el corresponent permís a aquest senyor per poder celebrar el tradicional castell de focs. No hauria estat més coherent adreçar-se al delegat del govern de la Generalitat a Lleida?, em sembla que sí. Inexplicablement, però, la desfasada i ancestral figura del governador continua encara ben present entre nosaltres. I si només fos això rai...

Els anteriors són només petits detalls del bosc que s'amaga rere d'aquell arbre, un arbre que, a hores d'ara, ha quedat insuficient per a les nostres inquietuds nacionalistes i que no ens pot portar a engany: resta molt encara per fer. I serà difícil fer-ho: només cal veure com les forces estatals fan front comú cada vegada que, des de Catalunya, alguna veu s'aixeca i fa paleses certes inquietuds. Darrerament, el president Pujol ha deixat anar una idea que ens apropiaria al concert econòmic per a Catalunya: tard, però ho ha fet. La reacció des de Madrid ha estat fulminant per totes bandes: populars, socialistes... tots ells han manifestat el seu total rebuig a la idea.

La independència

A tota nació li correspon, per naturalesa, la sobirania. De la sobirania la forma més perfecta és la independència. A partir d'aquí, ja podem descartar, almenys com a objectiu, totes aquelles normes d'encaixament amb Espanya que suposarien l'abdicació de la sobirania i, per tant, de la nacionalitat.

Entenem que no porta cap al reconeixement de la nostra sobirania i nacionalitat la via possibilista que Convergència, fins ara, ha adoptat. Em plagui o no, en les relacions entre Catalunya i Espanya no hi ha cap altra sortida que la dissolució nacional o la sobirania-independència, perquè si seguim pel camí emprès entrarem en un joc molt perillós, ens atraparan del tot fins a esdevenir incapaços de desmarcar-nos de les llibertats que pugui tenir qual-sevo altra regió espanyola.

Les declaracions de Bono

«El pitjor que podria passar fóra que unes regions creixessin més que les altres», deia fa poc el president de Castella-La Manxa; per tant, l'única manera de sortir del joc d'una vegada seria la reivindicació de l'autodeterminació. La prova que la línia possibilista

és inviable és que, com més hem anat cedint en les nostres reivindicacions, més ha crescut l'avversió i l'agressivitat contra Catalunya.

Fa un parell de mesos que Lain Entralgo deia en una entrevista que el problema d'Espanya és qüestió d'amor i que només en l'amor hi pot trobar la solució. Però l'amor només és possible en la igualtat i la llibertat. L'amor entre Catalunya i Espanya, i viceversa, només serà possible en la independència, o en una sobirania plenament assegurada.

I si creiem que ha arribat el moment de convocar un plebiscit per l'autodeterminació, hem de ser conscients que, avui, l'única formació amb garanties per tirar-lo endavant és CDC. Només nosaltres disposem de la força i el suport popular per convocar-lo. I si no ho fem, tard o d'hora se'ns passarà comptes, se'ns retraurà el perquè no hem sabut aprofitar la conjuntura de cada moment per fer el salt definitiu cap a la conquesta dels nostres drets.

La història recent és plena de casos que ens fan creure en la viabilitat de la nostra proposta: exemples com els de Txèquia i Eslovàquia i les Repúbliques bàltiques, entre d'altres, donen suport a les nostres tesis. Hem de presentar el dret a l'autodeterminació com la pràctica normal d'una vertadera democràcia, que exigeix tant la llibertat de les persones com la dels pobles; sense reconeixement dels drets col·lectius, no hi ha tampoc una veritable llibertat de les persones i no hi ha democràcia.

Manifestar-se

El poble català ha de poder manifestar-se lliurement i sense coaccions en un referèndum on la qüestió és ben senzilla: volem per a la nostra nació l'autodeterminació? En el poble radica la sobirania i només ell és sobirà per prendre una decisió d'aquest tipus. La sobirania implica necessàriament el dret a l'autodeterminació, és a dir, a disposar del propi destí, i que està recollit a la carta dels drets dels pobles.

Se'ns dirà que no és el moment. Segurament que no és el millor moment; ja fa temps que s'hauria d'haver fet. Però, com més passi, pitjor. Cada vegada que ens emboliquem en falsos encaixos ens allunyem de la veritable meta, que per a una nació no pot ser cap altra que la sobirania. El dret que no s'exerceix es debilita, s'oblida i acaba esdevenint

Breu història dels conceptes Espanya i espanyol (I)

FERRAN LUPESCU

Els fenicis donaren el nom de *Spania* ('terra de conills', en fenici-púnic) al conjunt de la Península Ibèrica (alhora, els grecs l'anomenaren *Ibèria*, de *iber*, nom genèric dels primers pobles amb què hi contactaren).

Els romans adaptaren formalment el terme *Spania* (tot fent-ne abstracció del significat literal) en la forma *Hispania* (en llatí, *Hispania*), amb el mateix valor de 'Península Ibèrica (i illes del voltant)'.

Arran de la conquesta romana, *Hispania* fou, endemés, un terme administratiu.

La romanització del territori hi aportà, per primera vegada i última, una homogeneïtat etnolingüística bàsica (però no pas *en si*, sinó en el marc general de la llatinitat): per damunt de la considerable diversitat regional, la població d'*Hispania* era formada per *hispanoromans* (és a dir: romans d'*Hispania*) de llengua i cultura llatines; aquesta població (la major part de la qual descendia de les ètnies autòctones, que havien estat assimilades per l'Imperi) constituïa un subconjunt zonal de l'ètnia romana (i no pas, aclarim-ho, cap ètnia-en-si). Tan sols el poble basc conservà llengua, cultura i independència.

Enfonsat l'Imperi Romà (s. V), minat per profundes contradiccions internes de caire socioeconòmic, s'inicia el lent procés de descomposició de la llengua llatina, que culmina en el segle VIII amb l'aparició de les diverses llengües romàniques, sengles evolucions del llatí; i, en conseqüència, amb el sorgiment de les diverses ètnies romàniques. En el cas de l'antiga *Hispania*, això significa l'aparició de les llengües i ètnies portuguesa (inicialment sota el nom de gallega), asturleonese, espanyola (anomenada castellana, al principi), aragonesa, mossàrab i, ja en el marc gal·loromànic, catalana. [En la mateixa època sorgeix la llengua navarresa, els parlants de la qual cal considerar, emperò, com a subconjunt del poble euskera. La llengua navarresa acabà essent substituïda per l'espanyola cap al segle XV.]

Havent desaparegut l'Imperi, la realitat d'*Hispania* (és a dir: d'una de les subunitats del món romà) havia anat extingint-se —com hem vist— per tal de donar pas a noves realitats nacionals. Així, *Hispania* esdevé un terme purament geogràfic, mancat de connotacions ètniques, i d'ús exclusivament culte, erudit. Amb el temps, el nom fou adaptat a les diverses llengües romàniques com a *Espanya*, *Espanha*, *España*, *Spagne*, etc., tot conservant sempre el valor de 'Península Ibèrica (i illes del voltant)'. És en aquest sentit com l'empra el monarca català Jaume I en la seva *Crònica*, en afirmar que Catalunya "es lo meylor regne d'Espanya, el pus honrat, el pus noble", "la pus honrada terra d'Espanya". Aquesta accepció serà la predominant quan, en els segles XVI-XVII, el terme coneixerà una relativa popularització: no és cap altre el significat que té en el clàssic portuguès Camões quan 'd'u de "Hespanha": "Com nações diferentes se engrandesce."

Però altres forces històriques tenien un projecte ben diferent, com veurem. Ω

una entelèquia.

Abans, però, ho hem de reconèixer, ens caldrà treballar de valent per tal d'aconseguir el nivell de conscienciació per emprendre el plebiscit amb garanties. I encara que no es guanyés l'exercici del dret a l'autodeterminació contribuiria a la seva normalització, ens ajudaria a mantenir viva la consciència de la meta on volem arribar, ens donaria un coneixement millor de la realitat i ens estimularia en la nostra empresa nacionalista. Ω

Article publicat al diari *Avui* el 26 d'octubre

**L'ESTEL
de Mallorca**

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

**L'ESTEL
de Mallorca**

El fet cristià com element constitutiu de Catalunya

Els escrits de Torras i Bages expliquen algunes situacions passades, realitats d'aquell present i possibles perspectives de futur.

El seu pensament es mou entre la preocupació i l'esperança. Molts dels seus posicionaments giren entorn de l'evolució de la societat catalana i les influències que hi poden tenir els corrents ideològics que vénen de fora.

L'asseveració que se li atribueix que «Catalunya serà cristiana o no serà», és una afirmació de futur, però en base a uns fonaments que es troben en el passat.

Catalunya va néixer en els monestirs i el seu procés històric la va configurar com el país més catòlic del món.

El nostre bisbe s'havia adonat, però, que ara havia entrat en un procés d'afebliment religiós.

Catalunya no solament té arrels cristianes, sinó que la civilització cristiana és un dels components de la seva identitat. Observeu els noms de les persones, el nostre calendari de festes, la nominació de molts pobles i viles, que porten el nom de la parròquia, que era al voltant de la qual girava la vida social i familiar.

Si Catalunya deixa de ser cristiana, potser encara «serà» d'alguna manera, però serà una altra Catalunya. No serà el recer d'humanisme i de tendreses que encara és ara.

El component cristià és un element de cohesió, de vertebració, d'integració, és un factor constructiu de la nostra identitat col·lectiva.

El qui no reconegui aquest valor per manca de fe, l'hauria d'acceptar per patriotisme.

El cristianisme no és intel·lectualisme, ni tampoc essencialisme religiós, sinó que és vida. I si és vida farà que Catalunya visqui.

La diferència entre cristianisme i fonamentalisme és que cristianisme és una oferta de fraternitat i convivència, mentre que fonamentalisme és un plantejament sectari i exclouent.

Una col·lectivitat com la nostra que sofreix interferències permanents d'una altra i està dominada per una estructura política de subordinació, no pot desapropiar el més mínim factor de construcció del país.

Així com una llengua es valora en la mesura que és portadora d'una cultura, una nació es valora pel conjunt dels seus components.

Torras i Bages explica la teoria que cadascuna de les persones que constitueixen un poble, són portadores d'una textura interior, d'un teixit espiritual que formen la nació.

Tota comunitat de poble està estructurada per dos components:

1. El sentimental, no sentimentalista, sinó dels sentits. És el factor *femení*, de matriatge, que entra pels sentits i dona fesomia interior a la persona.

Tothom que neix a terres catalanes tindrà un determinat grau de catalanitat, que li vindrà donat per tot allò que veuen els seus ulls, senten les seves orelles i es reflecteix en el seu pensament i sentiments. Senten parlar català, viuen les tradicions, celebren sant Jordi, escolten sardanes i balls mallorquins, admiren el paisatge i les postes de sol...

I si el català no és la llengua materna d'alguns, cal que sigui la llengua matriu de tots.

2. L'idealista. És el component portador dels ideals, de la utopia. És l'element *masculí*, idealista, quixotes, que configura la mentalitat col·lectiva, el caràcter, el voler ser un poble.

El bisbe Torras i Bages troba com a factors *sentimentals* nostres: la llengua, la cultura, la història, les tradicions, els costums, les vivències de cada dia.

Com a factors *idealistes* troba: l'amor a la veritat, a la justícia i a la llibertat.

I com a factor comú d'aquestes dues dimensions (sentimental i idealista) hi troba el disseny cristià, que és a la vegada realitat i ideal.

Que ens diria avui, Torras i Bages, respecte de la capacitat *civilitzadora* de la doctrina cristiana?

Doncs que sense religió i sense educació no es pot anar enlloc.

I ara estam en un moment històric en què cal portar Crist al carrer, com temps enrera dèiem de portar Catalunya al carrer.

Si volem que Catalunya sobrevisqui i torni a donar gent de primera, ens cal promoure la relació interpersonal, intercomarcal, interdiocesana, internacional, en el camí del bé cap als altres.

Aquest fet enriqueix l'individu, puix que fa que es despleguin les seves capacitats personals, i també fa que s'enforteixi la societat civil, tot millorant el nivell de cristianisme i patriotisme. **J. Anyós de Plandolit, advocat i escriptor** Ω

N'Antoni Pol, natural de Binissalem, va obrir el negoci de **Grues Pol** al Molinar l'any 1948 i ara fa desset anys que es va instal·lar al polígon de Son Castelló. Té la grua més potent de Mallorca, la qual pot alçar cent deu tones. En total té 27 grues i es pot dir que és el número u en grues a l'illa.

En Jeroni Martí, natural de Binissalem, fa cinc anys que ven a la botiga **Eleport**, a Son Castelló.

N'Antoni Garau, veí de la barriada de la Plaça dels Toros de Ciutat, fa quatre anys que va obrir la **Benzinera Petronor**, a Son Castelló; també té un taller de pneumàtics al costat de la benzinera, un altre taller de pneumàtics al carrer de l'Arxiduc Lluís Salvador de Ciutat i ara n'ha obert un de nou al carrer de les Illes Pitiüses del Coll d'en Rabassa.

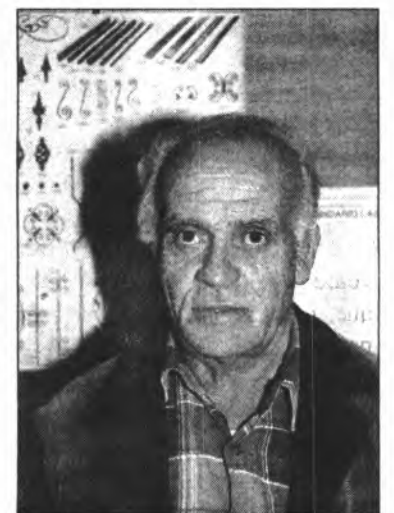
N'Antoni Salom i la seva filla Margalida regenten des de fa vint anys el **Magatzem de Paper Salom i Lladó** al polígon de Son Castelló.

La família Vic regenta des de fa vuit mesos el **Restaurant Juanimari**, al polígon de Son Castelló. Despatxen menús a 650 pessetes.

En Joan-Josep Garcin i en Josep Ripoll són els amos del **Motor Nòrdic Balear S.A.**, concessionaris Oficials de la marca Volvo per a les Illes Balears. Volvo és una marca de cotxes suecs, d'una relació qualitat/preu molt bona.

En Llucià Sánchez, natural de Manacor, és el cap de departament de cotxes d'ocasió de **Blau Motors**, un taller de cotxes que fa quatre anys que estan a Son Castelló. Compra i ven cotxes de totes les marques.

ILUMA

ILUMINACIONES MALLORCA, S.L.

CAMPING GAS ESPAÑOLA, S. A.

Jaume Roca Amengual
GERENT

Gremi Tintorers, 51A
Polígon de Son Castelló
Tel. 43 00 29 • 43 14 72
Fax 43 05 17
07009 Palma de Mallorca

Central Mimbrera, S. A.

FABRICACIÓ PRÒPIA

TALLER D'EXPOSICIÓ:
Polígon industrial de
Son Castelló PALMA
Gremi Saboners, 17
tel. 43 09 51
Gremi Forners, 22
tel. 43 10 04
Gremi Sabaters, 61
tel. 43 03 90
Fax 75 94 28

SUCURSAL MENORCA:
S'Era Alta, 64A Poima
MAÓ
Tel. 35 32 17
Fax 35 32 14

Alternativa a les armes

Hi ha realment una alternativa als exèrcits i a l'armament nuclear convencional? Sí, i es diu «defensa popular no violenta» (DPNV). És allò que va fer en Gandhi davant l'invasor anglès, o els noruecs davant els alemanys, o alguns països de l'Est europeu davant els soviètics.

Quan més clara és la injustícia i més clara la pràctica de la veritat («ahinsa», com deia Gandhi), més difícil serà mantenir l'agressió. En els actuals temps de comunicació molt ràpida, d'universalisme i perill atòmic, tot sembla a favor d'una defensa de caire ciutadà, participativa i no violenta davant els monstres burocràtics i armats que controlen el món i donen el poder mundial als amos dels complexos militars i industrials.

Els punt bàsics de la DPNV són la no cooperació (vaga, boicot, devolució massiva de títols i documents, condecoracions i carnets): la desobediència civil, no necessàriament il·legal, amb les institucions paral·leles per tal que el país i el seus habitants puguin seguir existint amb els seus serveis públics, producció i consum, mitjans de comunicació i cultura, etc., al servei exclusiu de la població civil. Es tracta d'un sistema cívic de dissuació popular, capaç de fer conèixer les situacions d'injustícia i repressió flagrants a tota la població per tal que aquesta s'identifiqui i actuï en defensa de la veritat amb mitjans no violents.

La DPNV requereix ensinistrament, solidaritat civil, descentralització (sense control partidista) i capacitat de sacrifici voluntari per part de la població (en qualsevol guerra toca sacrificar-se, i quan és sacrifici obligatori en guerra convencional la cosa sol ser molt pitjor). Sobretot als països escandinaus s'ha avançat molt en la recerca d'una estratègia de defensa civil i no armada, com correspon als interessos dels països petits i neutralistes.

La DPNV reconeix el dret de tot poble a l'autodefensa, no sols de les seves fronteres, sinó també de la seva identitat, drets i lliber-

tats davant els grups militars antidemocràtics i al servei de potències estrangeres. Proposa una actitud activa per part dels ciutadans, davant el monopoli interessat de la defensa de l'exèrcit convencional, tan lligat a les multinacionals de l'armamentisme que saquegen impostos i arruïnen al Tercer Món amb guerres «experimentals». Mentre l'exèrcit convencional és bàsicament artificial, autoritari i desarrelat, la DPNV demana també la participació de vells, dones i infants, i fa del teixit social i de bona convivència civil la base del seu èxit. Representa l'ideal de la majoria d'edat convencional i democràtica d'un poble.

Pel caire de la guerra moderna no hi ha exèrcit capaç de garantir la defensa del territori. Com més despeses en armament hi ha, més amenaces patim: ja que augmenta paral·lelament les armes del contrincant. A més despeses en defensa, menys defensats estam. Sols les grans multinacionals del crim en surten beneficiades.

La necessitat d'una DPNV és cada dia més clarament necessària davant:

- el malbaratament i misèria de la cursa d'armaments, sobretot al Tercer Món;
- la ineficàcia de la defensa armada convencional, que s'ha quedat decididament antiquada, per més míssils i guerres de les galàxies que inventin;
- el perill que suposa una defensa basada en negocis d'armes i en mans d'uns pocs;
- el perill de destrucció massiva de les modernes armes químiques, bacteriològiques, atòmiques, de neutrons, làssers i espacials, a banda de les «tradicionals», ja tan terribles com el napalm i les emprades durant la Segona Guerra Mundial. O canviem de defensa o l'apocalipsi és qüestió d'anys;
- el concepte de relacions entre els humans que rau en la defensa armada.

Dues alternatives: o militaritzar la societat o civilitzar la defensa. **Fons de documentació per l'Ecologia i la Pau, Apartat 566-12998 Castelló** Ω

Comitè de defensa per la llibertat d'expressió

LES PERSONES SOTASIGNANTS EXPRESSAM EL NOSTRE REBUIG PER LA DEMANDA INTERPOSADA PER LUIS M. ANSON, DIRECTOR DE L'ABC, CONTRA L'ESTEL DE MALLORCA I L'ESCRITOR JOSEP PALOU AL TEMPS QUE REIVINDICAM LA LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ

Novena relació de signants

Quim Monzó (escriptor), Gabriel Galmés (escriptor), Biel Mesquida (escriptor), Ben Vickers (periodista), Carles Carreras (director de la *Geografia general dels Països Catalans* i rector de la Universitat de la Mediterrània), Antoni Vico (cambrer), M. Francesca Pascual (estudiant), M. Magdalena Tugores (estudiant), Joan Gomila (informàtic), Julie Thomàs (contable), Jaume Pericàs (atur), M. Magdalena Nadal (estudiant), Tomeu Cabrer (estudiant), Jaume Servera (estudiant), Pere Riera (estudiant), Francesca Pascual (administrativa), Francesca Sureda (dependent), B. Ferrer (administratiu), Catalina Rigo (comerciant), Xisco Romero (carnisser), Jesus Muñoz (atur), Francesca Calvo (dependent), Maria A. Pascual (filòloga), Joan Andreu, Isabel Ferrer (advocada), Francesca Ramon (estudiant), Joana M. Amer (estudiant), Marga Truyols (estudiant), Bel Cabrer (estudiant), M. Magdalena Pou (cambrera), Antònia Llodrà (esteticista), Catalina Truyols (estudiant), Josefina Paz (mestra), Xavier Sebastián (estudiant), Guillem Adrover, Mariano Rodríguez (taxista), M. Dolors García (mestressa de casa), Catalina Capó (estudiant), Aina M. Hueso (publicista), Pere P. Sansó (disseny gràfic), Joan Oliver (mecànic), Àngela Frau (caixera), Maria España (mestressa de casa), Bartomeu Frau (atur), Àngels Fernández (confecció), Antoni Lull (estudiant), Jaume Mascaró (agricultor), Tomeu Sitges (macànic), Antoni Font (mecànic), Andreu Miró (mecànic), Dolors González (programador), Mercè González (tècnic laboratori), Maribel Pont (estudiant), M. del Mar Veny (estudiant), Margalida Gayà (dependent), Joan Rubí (hosteleria), Maria Duran (advocada), Llorenç Gibanel (jubilat), Margalida Mayol (dependent), Petra Mascaró (jubilada), Isabel Duran (dependent), Rafel Nicolau (armador), Apol·lònia Alcover (dependent), Joana M. Puigserver (estudiant), Matilde Servera (estudiant), Jeroni Fullana, Dolors Sánchez (administrativa), Cati Rosselló (funcionària), Joan Sastre (marger), Tomeu Baltasar, Mateu Girart (administratiu), Jesús Terrasa (fuster), Jaume Alós (venedor), Antoni Vadell (estudiant), Josep Moragues, Rafel Pont (empleat), Joan Dalmau, Joan Llinàs (ferrer), Isabel Quevedo (estudiant), Jaume Asens (advocat), Xavier Cot (estudiant), Virgínia Lorenzo (administrativa), M. Francesca Tous (estudiant), Aina Servera (estudiant), Pilar Puigros (administrativa), Maria Jaume (estudiant), Miquel Servera (mestre), Francesca Amengual (mestra), M. Rafael (educadora), Rosa M. Corral (funcionària), Joan Bonnin (cambrer), Pere Capellà (estudiant), Antònia Albons (mestra), Miquel Playà (mestre), Joan C. Rodríguez (administratiu), Sergi Grau (disseny gràfic), Elena Roigó (ceramista), Margarida Menargues, Marta Gancollés (estudiant), Anna Feu (estudiant), Antoni Castells (professor), Joana Esteve (funcionària), Ramon Ascolies (geògraf), Montserrat Pallarés (filòloga), Magalí Queralt (estudiant), Joan Vidiella (administratiu), Josep M. Vidiella (constructor), Joan Santacana (estudiant), Sergi Lara (estudiant), Pilar Cros (estudiant), Elsa Penedès (estudiant), Raül Also (arquitecte), Pere Camps (perit projectista), Jordi Madern (director empresarial), Josep Gil (funcionari), Ramon Gual (mestre), Carles Madera (tècnic electrònica), Tomeu Moll (estudiant), Joan Ridaura (restaurador), Mila Galguera (auxiliar clínica), Marta Antelo (estudiant), Laia Lluna (estudiant), Joan C. Mestres (enginyer), Amàlia Castellarnau (metgessa), Gemma Armadans (estudiant), Joan Fibla (mestre), Rosa Costa (estudiant), Joan Salomon (professor), Roger Velasco (estudiant), Fermí Ribes (arts gràfiques), Jordi Febrer (tècnic), Josep M. Solano (estudiant), Immaculada Lorés (professora universitat), Milagros Guàrdia (professora universitat), Miquel Touron (llibreter), Maurici Bundo (administratiu), Miquel A. Bauçà (estudiant), Lluís Corominas (lampista), Josep Font (infermer), Consol Lurbe (mestra), Roger Recasens (estudiant), Araceli Subirats (mestra), Raimon Fora (estudiant), Josep Segura (perit mercantil), Immaculada Forcadell (mestra), M. Teresa Lecha (infermera), Daniel Fornés (estudiant), Laia Altarriba (estudiant), Eulàlia Doménech (estudiant), Sergi Català (administrador), L. Socias (historiador), Carme Juanola (veterinària), Lúcia Plujà (veterinària), M. del Carme Figueras (mestra), Ester Vinyes (estudiant), Helga Brusi (estudiant), Josep Cebrià (empresarials), Marc Cassany (tèxtil), Jordi Vidal (agrònom), Marta Canals (administrativa), Lourdes Julià (estudiant), Eva Jané, Laura Caball (estudiant), David Llovès (estudiant), Xavier Bertolin (professor), Jordi Llorens (informàtic), Eva Pla (estudiant).

**Ja han
signat el
manifest
en suport
a Josep
Palou i
L'Estel de
Mallorca
davant la
denúncia
de Luis
M. Anson:**

L'ESTEL de Mallorca

EL DIARI DELS MALLORQUINS

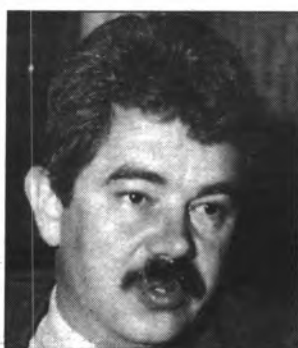
**SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!**

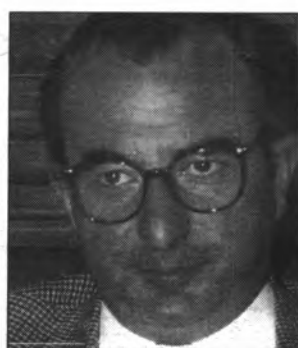
Fèlix Pons, expresident del congrés de diputats

Maria Antònia Munar, presidenta C. I. de Mallorca

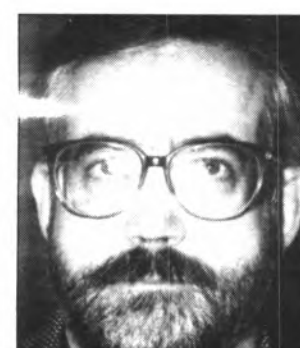
Pasqual Maragall, batle de Barcelona

Cristòfol Soler, ex-president de les Balears

Joaquim Ferrer, senador CiU

Damià Pons, director Cultura CIM

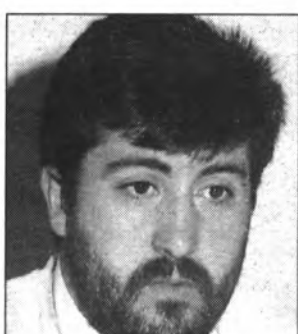
Joan Bauçà, regidor de Turisme a Cort

Pere Sampol, diputat PSM

Damià Ferrà-Ponç, diputat PSIB

Joan Puigercós, diputat ERC

Francesc Ferrer, diputat ERC

Jaume Sobrequès, diputat PSC

Margalida Miquel, batlessa de Llubí

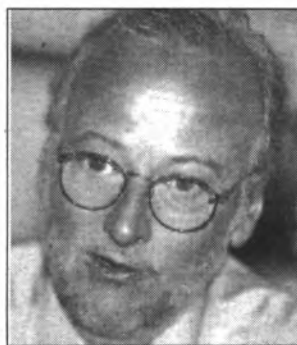
Andreu Matas, batle de Sineu

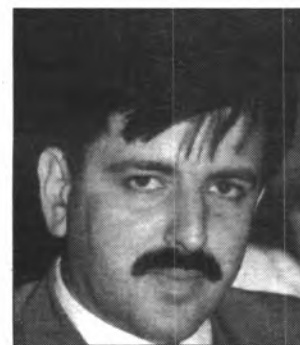
Sebastià Serra, regidor PSM - Palma

Josep Moll, regidor PSIB - Palma

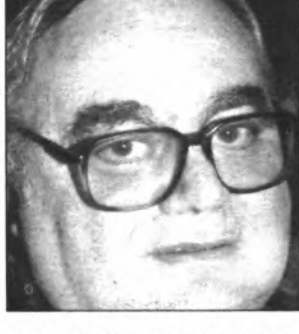
Jordi Vilajoana, director Corporació Catalana RTV

Antoni Mir, president Obra Cultural Balear

Llorenç Huguet, rector UIB

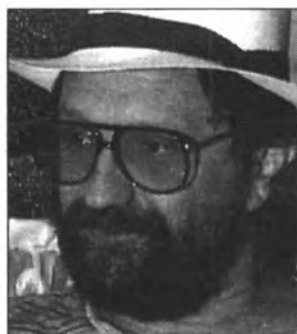
Josep Melià, exportaveu del govern espanyol

Magda Oranich, advocada

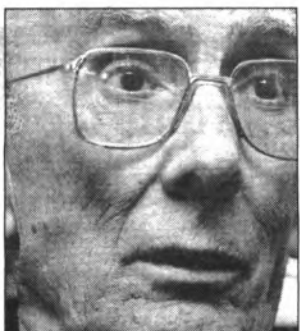
Xesc Forteza, actor

Tomeu Penya, cantant

Josep Massot, historiador

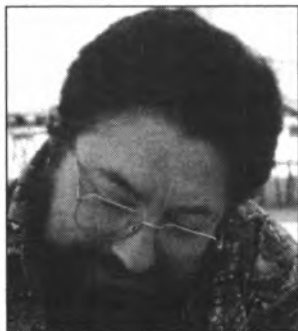
Josep Benet, historiador

Pere Fullana, periodista

Vicent Partal, periodista

Pere Bonnin, periodista

Miquel Segura, periodista

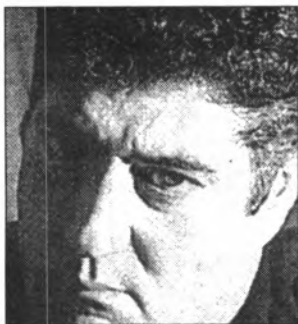
Raphel Pherrer, periodista

Vicenç Villatoro, periodista

Planas i Sanmartí, periodista

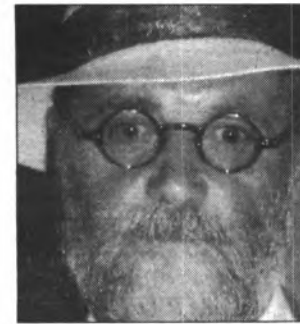
Quim Monzó, escriptor

Gabriel Galmés, escriptor

Biel Mesquida, escriptor

Antoni Serra, escriptor

EL NARCOESTAT MARROQUÍ

La bàrbara dictadura del rei Hassan del Marroc, aliada dels Borbons, és una claveguera podrida

V. PLANELLES BENLLOCH

En aquest moment en què l'Estat espanyol vol liderar les relacions euro-magrebis, sembla oportú clarificar la naturalesa del contenciós hispanomarroquí sotmès a les conveniències del rei del Marroc. Hassan II no té altra curolla que afermar el seu prestigi per amagar les dificultats en què viuen els seus vassalls i distreure d'aquesta manera l'atenció del luxe escandalós de què fan gala els seus parents i amics.

Sembla que la inexperiència dels nostres governants els fa oblidar que tenen davant uns interlocutors proveïts d'una dialèctica subtil, desproveïdes de bona fe i d'un gansterisme trasplantat al pla polític, concretat en el fanatisme religiós de les masses islàmiques i el seu odi pel visitant estranger.

L'itinerari pervers del sobirà alauita és conegut abastament per l'opinió pública internacional. Un currículum que ens obliga a tenir-ho en compte cada vegada que, per raons de veïnatge, hem de tractar amb aquest personatge. Recordem només uns exemples de qui és en Hassan II.

1. Mortaldat insurreccional a Casablanca l'any 1965. Una vegada perdut el control del carrer, l'aviació i els blindats ataquen la població civil. Més de 600 cadàvers foren enterrats en fosses comunes amb nocturnitat i amb el desconeixement dels seus propis familiars.

2. L'any 1972 aquest monarca liquida tota l'Acadèmia d'Oficials d'Ahermounou que va protagonitzar un atemptat contra el rei i els seus convidats en una de les festes sumptuoses d'aniversari que sol celebrar. Un centenar

d'oficials superiors foren afusellats a l'acte, quatre-cents cadets foren enterrats vius en una gegantina fossa a la platja de Skirat.

3. Quatre anys més tard, el 1976, arrel de la marroquinització del Sahara Occidental, l'exercit reial va perseguir amb napalm i fòsfor blanc al poble saharauí, obligat a fugir cap a l'interior del seu propi territori. Més d'un milenar de torxes humanes moriren al desert en aquest genocidi salvatge. Segons una llista oferta l'any 1991 per Amnistia Internacional més de cinc-centes famílies «desaparegueren» coincidint amb la conquesta militar del Sahara.

Jamai un colonialisme va utilitzar mitjans tan covards ni ha fet gala d'un cinisme tan salvatge.

4. Tazmamart era una de les presons secretes del rei del Marroc. Setanta-dos presos agonitzaven en plena obscuritat durant 22 anys. L'escàndol internacional que va suscitar aquest «descobriments» va obligar a la destrucció d'aquesta presó. Vint-i-sis presos cegos i moribunds pogueren sobreviure a aquest infern. Alí Boureqat ha tingut la valentia suficient per contar el seu captiveri i la terrible agonia dels seus companys.

«Jo duc el Marroc dins els budells. Si pogués adorar altra cosa que Déu, jo aixecaria un monument i adoraria el meu país», va declarar en Hassan II a la televisió danesa l'any 1988. La idolatria d'aquest estrany creient ens aclareix la psicologia immoral d'aquest anacrònic senyor feudal que considera el seu país i els seus habitants com una propietat més. Així, el rei del Marroc està entre les deu riqueses mundials, segons ha publicat la revista nord-americana *Fortuna*. És el propietari agrícola més gros del país; flors, tomàtiques i taronges —dues sobre tres unitats exportades— vénen dels «dominis reials». Una gran part de la producció industrial marroquina —mines, transports, capitals, depòsits bancaris, distribució comercial...— estan controlats per un hòlding (Omnium North Africa), sota la tutela de Paribas, la llegendaria banca de París i dels Països Baixos de l'etapa colonial, en la qual Hassan II és el principal accionista en el capítol inversor del Marroc. Mentrestant, escriu

Abraham Šerfati, excarcarat de la presó de Kenitra després d'una intensa campanya internacional al seu favor, «en aquesta terra pul-lula la misèria. Un de cada quatre nins mor abans de complir els set anys. Els joves han d'emigrar al fred d'Europa i acceptar qualsevol tipus de feina i arriscar-se a delinquir per tractar de salvar les seves famílies.»

No és estrany, doncs, que el cultiu i contraban d'haixix hagi passat del pla artesanal al gran comerç. El tràfic habitual de l'autoconsum s'ha acabat. De les muntanyes del Rif —les valls de de la Xauiya i del Garg n'estan plenes— han baixat fins Agadir, Beni-Mella i els Sous. Un total de 200.000 camperols han abandonat altres cultius de subsistència per reemplaçar-los per aquest producte d'exportació que constitueix la primera font de divises del Marroc. Encara que existeixen circuits independents, hi ha una aliança tàcita entre ells per no entorpir el tràfic de droga en vaixells i contenidors que són de domini privat de les gents de Palau. La cocaïna també penetra amb franquícia als ports atlàntics d'aquest país veí en connivència amb els grans traficants sud-americans. D'aquesta manera es regulen els preus del mercat europeu per evitar les repercussions de les males anyades i les mancances a causa de la forta repressió.

L'últim estadi del negoci el constitueix la repatriació de capitals. Els detallistes —treballadors emigrats marroquins en la seva majoria— es proveeixen als depòsits ubicats als voltants de París, Brussel·les, Amsterdam, Frankfurt... Curiosament allà on hi ha bancs marroquins a l'estranger. L'any 1993, les transferències dels treballadors marroquins emigrats foren d'una quantitat que s'acostava als 3.000 milions de dòlars, xifra lleugerament inferior al total de les exportacions agràries i industrials del Regne del Marroc.

Hi ha hagut en el passat i potser que existeixin en el futur règims comparables al del rei Hassan, on no es té el més mínim respecte a la dignitat i a la vida dels homes. Però el cert és que cap ha gaudit d'un silenci més comprensiu i d'una tolerància més hipòcrita. **Fons de Documentació** Ω

LA MÀFIA A MALLORCA

La màfia del vi

PERE GRI

El mes d'agost de 1989, les cooperatives agrícoles de Mallorca començaven a caminar cap a un model que acabava amb la dispersió dels darrers temps. Però uns mesos enrere les cooperatives havien entrat en una etapa de retrocés, a conseqüència de moltes especulacions informatives que es feien de les auditories tancades del 31-12-88, a causa de les conclusions d'aquestes, un motiu que provocà grans tensions entre els membres de la Unió de Cooperatives Agrícoles de Balears (UCABAL), entitat aglutinadora creada feia poc temps.

L'esdeveniment més important en el món cooperatiu de llavors, abril de 1989, un cop esclatada la CAP de sa Pobla i essent AGAMA una empresa, va ser l'obligat tancament de la Bodega Cooperativa de Felanitx, fundada l'any 1919 per un grup d'agricultors emprenedors del sector de la vinya i del vi. Segons els resultats de l'auditoria realitzada, el dèficit acumulat per la Bodega Cooperativa arribava als 128 milions de pessetes. Aquesta quantitat corresponia a uns crèdits sol·licitats per les successives juntes rectores i molt especialment per les acusacions a la junta d'aquells moments. Els dirigents no havien tornat cap pesseta dels crèdits, ni havien pagat als socis les collites de les campanyes dels anys 1981, 1982 i 1983.

De sobte, alguns sectors dels socis muntaren una guerra contra la junta rectora, que tenia com a caps visibles el president Francesc Antic i el gerent Bartomeu Rosselló. El pes específic de l'entitat en el conjunt de les activitats relacionades amb el fora vila felanitxer i les circumstàncies que travessava llavors el conreu de la vinya, de tanta tradició a la comarca, varen fer que quan es produí el tancament de la cooperativa aquell any de 1990, s'acabàs de produir un canvi molt important en les estructures de l'elaboració del vi a Mallorca, que passà per tenir un caràcter defectuós, amb molta mescla de productes de fora, a tenir un procés entre industrial i artesanal, obtenint-se el lògic augment de la qualitat.

No convindria que s'oblidessin les irregularitats que es produïren en «Es Sindicat», nom popular de la Bodega Cooperativa. Convé que les recordem gairebé totes perquè poguem veure el que passa quan no es compleix amb les obligacions de manteniment dels llibres oficials de comptabilitat, ni dels llibres de registre de socis i aportacions, quan no es presenten les declaracions de l'impost de societats, quan no es presenten les liquidacions de l'IRPF del 1988, quan els resultats de la caixa no s'ajusten amb els que es registren en els llibres de comptabilitat; no es pot trobar en els registres comptables la comptabilitat de les seccions hortofructicultura i de serveis, de les compres de l'immobilitzat material adquirit abans del 1982 no hi ha documentació completa, i, encara sense ser exhaustius, no es facilita la feina als auditors, prohibint-los revisar els llibres d'actes de les assemblees.

El president Francesc Antic culpà de tot les gestions realitzades pels seus predecessors, per treure's la responsabilitat, però varen ser molts els mals que mataren «Es Sindicat», després de més de setanta anys d'història, l'any 1990, la Bodega Cooperativa deixava d'existir. La majoria dels seus socis, quasi mil, quedaven dividits entre ells i amb les actuacions de les darreres juntes rectores. No hi havia lloc per a la supervivència de l'empresa, encara que s'hauria d'haver intentat. Quan es produí l'escampada de dirigents, alguns socis presentaren denúncies als tribunals de justícia, sobre les irregularitats comptables detectades en el darrer període. Mentretant, els pagesos s'estimaren més arrancar les vinyes i rebre interessants compensacions econòmiques, abans d'aturar-se a una reconversió agrícola i ressuscitar la cooperativa.

En els darrers trenta anys, a la zona de Felanitx, s'ha passat de comptar amb 4.800 hectàres de vinya a l'any 1967 (DM), a menys de 500 en l'actualitat. Gran part de la culpa d'això la tenen els administradors de l'empresa, que oblidant l'essencial del pensament cooperatiu, s'enfonsaren en pràctiques mafioses. Les irregularitats varen poder ser detectades per una bona política de sanejament del sector cooperatiu, duita a terme en els primers temps del conseller d'Agricultura Pere-Joan Morey. Poc temps després, en Pere Morey, que ja coneixia tots els merders, hagué de plegar el cap davant en Gabriel Canyelles, qui no el deixà dur endavant el programa de potenciació cooperatiu que s'havia proposat. En Canyelles l'obligà a anar de braçet amb en Ventura Rubí, quan era públic i notori que ells dos estaven, i encara estan, barallats. Però això és una altra història. Ω

L'ESTEL
de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

L'ESTEL
de Mallorca

LES NACIONS I ELS ESTATS EUROPEUS

Iugoslàvia

Un estat que ja no existeix

La República Socialista Federativa de Iugoslàvia va desaparèixer de facto l'estiu de 1991, amb la retirada de les forces armades federals del territori d'Eslovènia —que s'havia declarat independent de Iugoslàvia, juntament amb Croàcia, el 25 de juny—, i de jure pel gener de 1992, amb el reconeixement de la independència d'aquests dos nous estats per la Comunitat Europea (CE). Dues repúbliques iugoslaves més també s'han declarat independents: Macedònia (amb un referèndum celebrat en el mes de setembre de 1991) i Bòsnia i Hercegovina (amb un altre referèndum, el març del 1992). La segona va ser reconeguda per la CE a l'abril, mentre que el reconeixement de Macedònia no va ser possible per l'oposició de Grècia, que no volia que sorgís un estat independent a la seva frontera septentrional amb el mateix nom que el d'una regió grega. D'altra banda, el 22 de maig de 1992, Bòsnia i Hercegovina, Croàcia i Eslovènia van ingressar a l'ONU.

De fet i de dret, doncs, a mitjans 1992 Iugoslàvia havia quedat reduïda al territori de les repúbliques de Sèrbia i Montenegro (que va proclamar el nou estat iugoslau el 27 d'abril). La dissolució de l'exfederació iugoslava es va fer en un clima de gran violència, fins al punt que els enfrontaments entre croats i serbis, durant els últims mesos de 1991 i la primera meitat de 1992, tant a Croàcia oriental —on es van produir milers de morts i grans destruccions— com a Bòsnia i Hercegovina, van obligar la tramesa de cascos blaus de l'ONU per restablir la pau.

Una descripció general

El territori estatal de Iugoslàvia, situada al sud-est d'Europa, estava limitat per Itàlia, Àustria, Hongria, Romania, Grècia, Albània i la mar Adriàtica. La federació iugoslava estava formada per sis repúbliques: Bòsnia i Hercegovina, Croàcia, Eslovènia, Macedònia, Montenegro i Sèrbia —que comprenia a més dues regions autònomes: Kosovo i Vojvodina. Tenia una extensió total de 255.804 km² i es caracteritzava sobretot pels forts contrastos, tan de relleu com climàtics, regionals, ètnics i econòmics.

El marc cultural

El territori de l'exIugoslàvia

és molt accidentat: prop del 70% està situat a més de 200 m d'altitud: una àmplia regió muntanyosa s'estén des dels rius Sava i Danubi fins a la costa Adriàtica i des de l'extrem nord-est (a les fronteres d'Àustria i Itàlia) fins al sud-est del territori (al límit amb Albània i Grècia). Comprèn un petit sector dels Alps, a Eslovènia, i les alineacions dels Alps Dinàrics, que ocupen les dues tercers parts de l'exIugoslàvia.

Els processos de dissolució de l'estat iugoslau

Diversos factors situen l'any 1991 com el del final de l'experiència de l'estat iugoslau. Entre els factors estructurals cal destacar, en primer lloc, el creixement desigual del país, que havia anat aprofundint les diferències entre les repúbliques que el formaven. (Aquestes diferències passen a l'Estat espanyol i hem de suposar que creixeran amb el temps.) I en segon lloc la incapacitat per generar un esperit nacional iugoslau, perquè en la construcció de l'estat es va seguir el model suís —per exemple, Iugoslàvia no tenia ni llengua ni mitjans de comunicació comuns (televisió, premsa etc.). Però Iugoslàvia no era Suïssa. No disposava d'una base econòmica més sòlida que les dels països veïns, que sostingués el seu projecte de mantenir les repúbliques unides.

L'únic lligam sociocultural entre les repúbliques era la Lliga dels Comunistes Iugoslavs, que va acabar en crisi com tots els partits únics. (La nostra hora arribarà quan ningú de Galeusca voti partits espanyols.) Però la seva crisi va ser peculiar perquè, en un primer moment, no va venir tant de l'aparició d'altres opcions polítiques, com del fraccionament en partits comunistes nacionals, des de l'inici dels anys setanta. Alguns d'aquests partits es van anar transformant en altres opcions polítiques (socialdemò-

crates, de centre i fins i tot de dretes) i d'altres van mantenir un caràcter comunista nacional. Totes les variants, però, van conservar un fort contingut nacionalista, que basava el seu discurs en l'enfrontament amb les altres repúbliques. En una primera fase, l'enfrontament no va sortir del marc del debat parlamentari, i els temes discutits van ser la distribució d'imposts i del pressupost federal, la prioritat de les lleis entre federació, república, i fins i tot municipi.

Els enfrontaments ètnics de caràcter violent

Però, ja en aquest context, en els anys setanta i vuitanta s'observava una radicalitat creixent a la regió autònoma de Kosovo, que va culminar en la dissolució del Parlament i el Govern el 1989. La població —majoritàriament albanesa— tenia un nivell de vida molt inferior al de la resta de la federació, cosa que provocà un nacionalisme creixent, estimulat per Albània, que va adoptar una caràcter cada vegada més violent. Tot i que amb prou feines es van arribar a produir activitats terroristes, el fet més important va ser que el debat de les institucions esdevingué cada vegada més inoperant i es va anar transformant en un enfrontament civil: manifestacions albaneses violentes, pressions sobre la població no albanesa perquè abandonés Kosovo i, d'altra banda, repressió de la policia —majoritàriament sèrbia— contra els activistes albanesos, etc. El procés va anar estimulant el fonamentalisme islàmic a Kosovo i, també el nacionalisme sèrbia en el si de les institucions militars i a la resta de Sèrbia.

L'any 1990, la reunificació d'Alemanya i l'ensorrament del bloc de l'Est van canviar radicalment el panorama. En una situació en què l'estancament econòmic que hi havia a Iugoslàvia contrastava amb l'eufòria ex-

pansiva de la CE —més política que econòmica—, a la consciència de les poblacions d'Eslovènia i Croàcia cada vegada pesava més el seu passat d'inserció a l'Imperi Austro-hongarès que la seva provenença eslava. Les primeres eleccions amb pluralisme polític, celebrades aquell any, van donar expressió política a aquesta consciència emergent.

L'acceleració del procés: Eslovènia i Croàcia

Però l'acceleració definitiva del procés de dissolució va arribar amb el referèndum d'Eslovènia, en què implícitament la població es va pronunciar majoritàriament per la independència. Ja durant la campanya política del referèndum, la discussió va sortir del marc legislatiu i va passar al carrer. A més a més, es va organitzar una guàrdia nacional, dirigida per l'exsecretari general de les Joventuts Comunistes d'Eslovènia.

Com que Eslovènia té una població ètnicament homogènia, el procés va ser ràpid i fulminant: a l'estiu de 1991, en plena temporada turística, l'exèrcit iugoslau va ser obligat a pactar una retirada després de diverses escaramusses en alguns punts duaners i casernes, que mostraven la voluntat independentista de la població.

Tot seguit es va iniciar el procés a Croàcia, precedit d'una fustigació de la població sèrbia resident en aquesta república per la guàrdia nacional croata. El pes de Croàcia en el conjunt de la federació, les raons geoestratègiques i la seva heterogeneïtat nacional feien preveure que el procés no seria tan simple. I, efectivament, la secessió de Croàcia va ser el detonant d'una sagnant guerra civil, que es va estendre i complicar —i que tingué conseqüències catastròfiques— amb la independència de Bòsnia i Hercegovina, el 1992. *De la Geografia Universal d'Editorial 92* Ω

**Serveis
de Preimpressió**

filmació PC i Mac

Barrera, 54 • Tel. (971) 73 26 51
07014 Palma de Mallorca

**AIGUA POTABLE
A DOMICILI**

**Als termes de Ciutat,
Marratxí i Llucmajor**

Telèfon 74 27 68

**DES DE FA 53 ANYS
AL SERVEI DELS MALLORQUINS**

c/ 16 de Juliol, 64 (cantonada Boters)
Polígon de Son Castelló
Tel. 43 00 10 • 43 06 46 • Fax 20 95 30
07009 PALMA DE MALLORCA

**NECESSITAM
PROMOTORS I PROMOTORES**

de L'ESTEL de Mallorca

a les illes Balears i a la resta dels Països Catalans

Tel. 26 50 05

La família Vidal, constituïda en societat limitada amb na Rosa Vaquer, fa dos anys que ha obert la fàbrica **Galvanitzats Illes** a Son Castelló. Donen banys de níquel, coure, llautó, plata, plom etc., als metalls. D'aquesta manera, no es rovellen.

N'Andreu Ponsetí fa un any que ha obert el **Restaurant-Bar Hortra** a Son Castelló. Despatxa berenars a 500 pessetes i dinars a 700.

En Manuel Prieto amb el seu fill Josep, regenten **La Bodeguilla**, una cafeteria de Son Castelló. Despatxen berenars a 450 pessetes i dinars a 725.

Fa vin-i-cinc anys que en Julià Panedés, natural de Ciutat, regenta l'empresa d'obres públiques **Ferrer Pons Germans**, a Son Castelló. Abans, a partir de 1930, aquesta empresa estava ubicada a Artà.

N'Amador Martínez, en Josep Guillem i en Josep Rúbio són els amos del **Taller El Semàfor** de xapa i pintura. El varen obrir ara fa desset anys a Son Sardina, però en fa dos que el mudaren a Son Castelló.

Fa un any que en Ferran Puyalto, que ven mobles d'oficina, s'ha mudat a Son Castelló. Abans tenia la botiga al carrer d'Adrià Ferran, a Ciutat.

Santiago Anadón, natural d'Andalusia, és el gerent de la fàbrica de retolació **Instalux**. Fa dotze anys que aquesta fàbrica està ubicada a Son Castelló. Abans estava a Ciutat.

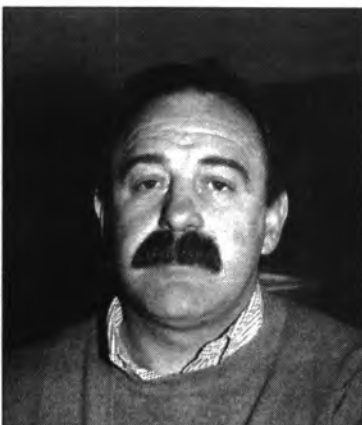
En Salvador Rigo, natural del Secar de la Real, que està associat amb en Bartomeu Alorda, fa dos anys que han posat les **Tapisseries Toisa** (entapissen cobres i autocars) a Son Castelló. Aquesta tapisseria fou oberta l'any 1978 a la barriada del Capitol, de Ciutat.

En Gabriel Balaguer, de Ciutat, fa catorze anys que va posar la **Fusteria Balaguer**, a Son Castelló. Abans la tenia a la barriada de la Plaça dels Toros, a Ciutat.

En Bernat Fiol, natural de Consell, fa dos anys i mig que és el delegat de **La Unió**, una cooperativa de productors de vins, caves i olis. Té el magatzem a Son Castelló.

Fa cinc anys que en Jaume Fiol, natural de Ciutat, va obrir la **Distribuidora Mallorquina de Lubrificants** a Son Castelló. Representa les marques d'oli Quaker State i Bel-Ray.

PUGEN

DAVALLEN

Josep Guardiola, per participar en una lectura de poemes de Miquel Martí i Pol.

ΩΩΩ

Joves de Mallorca per la Llengua, per la campanya per la normalització dels carrers de Palma.

ΩΩΩ

La Fira de Tardor de sa Pobla, amb èxit de públic i participants.

ΩΩΩ

Miquel Payeras, per demanar des de *Diari de Balears* un pacte PSM-UM.

ΩΩΩ

El PSM, per demanar al Govern balear més pressupost per a Política Lingüística.

ΩΩΩ

Unió Valenciana, que ha expulsat Vicente González Lizondo per desprestigiar el partit i anar en contra de la direcció. González Lizondo era un d'aquests que xerren en foraster als seus fills «porque hace más fino».

ΩΩΩ

El batle de Sta. Eugènia, **Mateu Crespí**, per defensar la pujada del sou dels funcionaris davant els tribunals.

ΩΩΩ

El ple de l'Ajuntament de **Lluçbí**, per aprovar la reforma de l'estatut.

ΩΩΩ

El PSM, per voler restringir la venda de finques als estrangers.

ΩΩΩ

Els Ajuntaments de **Puigpunyent** i d'**Esporles** decidits a recuperar el domini públic d'antics camins.

ΩΩΩ

El Fòrum d'activitats de **Titoletta Ràdio** i el **Grup d'Esplai Burot**, per organitzar una activitat de reforestació al massís de Randa.

ΩΩΩ

El president del TC, **Alvaro Rodríguez**, per haver afirmat: «És bo que els jutges siguin receptius amb les llengües autonòmiques.»

L'expolícia nacional **Joaquín Rabasco**, per exigir que els funcionaris forasters puguin redactar documents oficials en castellà a l'Ajuntament de Llucmajor.

ΩΩΩ

Andreu Buenafuente, pel seu programa repugnant fins a la náusea de TV3 *Sense títol*, un programa que fa pudor d'espanyolisme ranci i per on fa desfilar les mòmies més estantisses i arnades com Bertín Osborne, Chiquito de la Calzada, etc.

ΩΩΩ

Oriol Grau, la vedette reprimida i frustrada del Paral·lel que acompanya Buenafuente al seu programa de l'*Espanya cañi*, *Sense títol*.

ΩΩΩ

El MEC, per no reformar els col·legis públics Costa i Llobera de Pollença i Llevant d'Inca. És a la vista que la política del PP en matèria d'ensenyament és destruir l'ensenyança pública i així afavorir el negoci de l'ensenyança privada.

ΩΩΩ

El botifler **Jordi Pujol**, per rebutjar un front comú de tots els partits catalans per assolir noves quotes d'autogovern.

ΩΩΩ

Virginia Eza, la periodista racista, xenòfoba i antimallorquina de DM que es dedica a insultar els mallorquins i els seus símbols com *La Balanguera*. Han estat precisament els escrits d'Eza els qui han provocat un bon grapat de baixes entre els subscriptors mallorquins.

ΩΩΩ

El PP de Montuïri liderat per **Juan Antonio Ramonell**, que ha decidit no exigir el coneixement de llengua catalana en les proves selectives per al futur secretari, tot plegat per afavorir l'arribada d'un nou foraster a l'ajuntament i barrar les portes a un mallorquí.

L'ESTEL de Mallorca
EL DIARI DELS MALLORQUINS

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Håndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

Carrer de
Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de
Mallorca

Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

RESTAURANTE
c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

BAR - RESTAURANT
ESPECIALITAT EN

Andreu

Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Can Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

TINTORERIA MANACOR

c/ Antoni Galmés, 1B • Tel. 55 18 03
MANACOR

**EMBOTITS
ALEMANYS**

Karl Oberst s.l.

Gremi Forners, 35-A (Polígon Son Castelló)
Palma de Mallorca 07009
Tel. 43-01-06 • Fax 43-01-96

Camí Vell de Costitx, 1

07510 SINEU

Tel. 85 52 46

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

Santiago Llabrés Móra

Tel. (971) 430 557
Fax (971) 201 166

DOMAR S.A.

DELEGACIÓ CATALUNYA

c/ Verneda s/n • Polígon Industrial Roca
08107 Martorelles (Barcelona)
Tel. (93) 570 64 60 • Fax (93) 793 13 08

depur-clor s.a. PISCINES

DEPURACIÓ D'AIGÜES
PRODUCTES QUÍMICS
MAQUINÀRIA I ACCESSORIS
HIPOCLORITS
LLEIXIUS I DETERGENTS

Fàbrica: Polígon Industrial Son Castelló
c/ Gremi Sabaters, 32 • 07009 Palma de Mallorca
Tel. 43 14 03 • 43 13 88 • Fax 75 80 30

BQ MAQUINARIA SL

Bartomeu Muntaner Massanet
DIRECTOR COMERCIAL

Sucers i Candelers, 34 • Políg. Son Castelló • 07009 Palma (Mallorca)
Tel. 43 15 15 • Fax 43 08 06 • Tel. mòbil 908 436 041 • 909 617 448

EL PETIT COMERÇ DÓNA VIDA I SEGURETAT A LA BARRIADA

Quatre motius per anar a comprar a la petita i mitjana
empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines! No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

Galvanitzats Illes, s.l.

Banys de Níquel • Crom • Coure
Llautó • Plata • Zinc
Poliments i Vernissats

Vial Son Rigo, 7 • Pol. Son Castelló • 07009 PALMA
Tel. 43 04 06

**VENDA DE TOTA CLASSE
DE VEHICLES D'IMPORTACIÓ**

c/ Gremi Tintorers, 32 • Pol. de Son Castelló • PALMA
Tel. i fax 43 18 71

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

A la plaça des Banc de s'Oli, lloc primer pis per trenta mil pessetes. Tel. 665336.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380. La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

PER IL·LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

El Trio musical Metropolitan s'ofereix per actuar en ball de saló per a la tercera edat, Insero o hotels. Preus econòmics. Tel. 652674.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empapador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Llíterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Diessel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil·lari.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·lari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

ANIMALS DE
COMPANYIA

Si voleu un cuset petener de 4 mesos ben agut, telefonau al 265005.

PERSONALS

Industrial de 50 anys. 500.000 al mes. Desig conèixer dona senzilla, no fa res si té fills, que sia amorosa i dolça. 717354.

Estudiant de medicina, sense problemes econòmics, desig amistat amb fins matrimonials amb al·lota amorosa i educada de 20 a 25 anys. 719534.

Vidu, 61 anys. Bons ingressos, xalet, cotxe... vull la meua felicitat amb senyora casolana, amorosa i amable. 719534.

No ho tenc fàcil per entaular una amistat. Som jove i tímida, tenc 27 anys i una bona feina. Desig conèixer-te amb els millors fins. De 30 a 50 anys. 712064.

Relacions públiques viuda de 41 anys, bona situació, bona presència, esdevenidor resolt, desig amistat amb senyor culte d'edat similar a la meua. 717354.

Arquitecte, 49 anys, bona presència, 500.000 al mes, desig amistat senyora culta, formal i sense problemes. 719534.

Viuda 65 anys, molt distingida, bons ingressos i un cor gran. Desig conèixer senyor culte, 712064.

Industrial, 47 anys, ingressos elevats, pisos, cotxe, negocis; desig amistat amb senyora de 30 a 40 anys, que sia seriosa i sense problemes. 719534.

Atreveix-te a cridar-me! Jo també ho necessito, me trobo sola. Tenc amistats, però me manca l'amor. 716385.

És que l'amor no té poder damunt tu? Industrial de 39 anys. 500.000 al mes, pis, xalet, cotxe. Desig casar-me. 717354.

Viuda, 55 anys, sense fills, negocis propis, pisos, estalvis; desig refer la meua llar amb senyor culte entre el 55 i els 68 anys. 717354.

ATS, 32 anys, viuda i amb una nina, sense problemes econòmics, desig amistat amb senyor formal. 719534.

Separat de 28 anys, tenc una bona feina, som senzill, amant de la llar i tenc la vida resolta. Desig refer la meua llar amb al·lota de la meua edat. 712064.

Enginyer de 36 anys, fadrí, futur assegurat, bona presència i molta d'il·lusió. Me vull casar amb al·lota seriosa entre el 25 i 36 anys. 719534.

Senyora de 27 anys, alta i atractiva, desig amistat formal amb senyora i senyoreta entre els 20 i els 40 anys. 726385.

Divorciada de 57 anys, 1'70 d'alçada, currota i elegant amb estudis superiors, pis i estalvis importants. M'agradaria refer la meua llar amb senyor culte. 712064.

Separada de 32 anys, estudis universitaris, cotxe i apartament, visc sola. Vull amistat amb senyor formal, m'és igual el seu estat civil. 726385.

Viuda de 57 anys, 1'65 d'alçada, sentimental, pis, cotxe, estalvis... M'agradaria conèixer senyor mallorquí, culte i sense problemes. 726385.

Al·lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castellans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosals.

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

tres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us tal·leu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Al·lots i al·lotes! ens agradaria cartejar-nos amb gent de tots els Països Catalans, des de Perpinyà a l'Alguer, les Balears i València, de 17 a 21 anys. Escriviu-nos les vostres contribucions per la independència i de segur que formarem una gran penya catalanista i independentista. Isaben Canela i Cinta Arasa. Apartat 129-43830 Torrendenbarra.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si som-nieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Senyoreta de 25 anys, morena, amorosa, simpàtica i amant de la llar. Bona situació, estalvis i cotxe. Cerc company fins els 40 anys. 712064.

Administratiu fadrí de 26 anys. Bon lloc de feina, estalvis, cotxe... M'agradaria trobar una al·lota formal per casar-m'hi. 712064.

Modista, separada i sense fills, de 31 anys. Pis, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor culte per refer la meua vida. 712064.

Empresari de 43 anys. Divorciat sense fills. Casa,

cotxe i un parell de negocis. Vull conèixer al·lota sense fills ni problemes. 712064.

Fadrina de 62 anys. Tenc pis, xalet i cotxe. Vull conèixer senyor viudo o fadrí, culte i sense fills. 712064.

Viuda de 56 anys, encara som ben guapa i tenc la vida resolta amb xalet, pis i estalvis. Vull conèixer senyor. 712064.

Fadrina de 31 anys. Curra i culta. Tenc pis i estalvis. Vull trobar un al·lot formal. 712064.

Estudiant de 22 anys. Som curro i culte. Vull trobar una al·lota de 18-20 anys. 712064.

Divorciat de 42 anys. Alt, culte i amant de la llar i dels nins. Cerc senyora dolça i afectuosa. 712064.

Viuda de 49 anys, joliva, cultivada i de poble. Tenc cotxe i vull refer la meua llar amb senyor bona persona i treballador. 712064.

Separada de 40 anys. Amorosa i simpàtica. Vull refer la meua llar amb senyor formal. 712064.

Metge retirat. Som ben curro i agradable, 1'76 d'alt. Vull conèixer senyora de gran cor. 712064.

Me trobo ben tota sola. Tenc 52 anys i visc de rendes. Pis, xalet, estudi, cotxe... te faré feliç. 712064.

Militar fadrí de 29 anys, joliva, amorós i agradós. Me vull casar amb al·lota seriosa entre els 25-29 anys. 712064.

Divorciat de 65 anys: negocis, pis, xalet, cotxe. Vull conèixer senyora per no estar tot sol. 712064.

Senyoreta de 25 anys. Som morena, galanxona, simpàtica, d'1'65 d'alçada. Tenc estalvis i cotxe. Cerc company fins als 40 anys. 712064.

Senyora de 63 anys. Tenc una bona pensió. Som jovial, atractiva i encara estic per jugar a conillons amagats. Cerca'm al 712064.

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....

Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i envieu-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Fadrina de 39 anys, m'agradaria sortir amb fadrí estable i seriós. Si ens agradàssim, ens podríem casar. Tel. 183621.

BORSA DEL MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del Marès, 3-A. Telèfon 265551. Ses Cadenes de s'Arenal.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

ENSENYANÇA

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'explotació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us

cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Vols aprendre a conduir sense esforç? Vine amb nosaltres! T'ho passaràs molt bé. Auto Escola Chela. Carrer 31 de Desembre, 48. Tel. 759438. Ciutat.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

En Miquel Quintana, en Miquel Garzón i na Tonyi Garzon, regenten el **Taller de Motonàutica Balear** des de fa deu anys a Son Castelló. Són representants oficials del motor fora borda Mercury. Venen i adoben vaixells i motors. Abans estaven al carrer del general Riera, a Ciutat.

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

El matrimoni Fuster-Batlle va vint anys que regenta el **Taller Fuster**, de reparació de camions i cotxes, al polígon industrial de Son Castelló. Fa vint anys que es mudaren al polígon, però aquest taller és més antic, ja que el va fundar el seu padrí ara fa setanta-quatre anys, a la plaça de les Columnes, a Ciutat.

Na Caterina Pons i Vic, natural de Veneçuela, fa tres mesos que amb sa mare ha obert el magatzem **Keragres** a Son Castelló. Ven trespols, revestiments ceràmics i rajoles rústiques.

En Joan Vidal, que viu a la barriada dels Foners, a Ciutat, i passa els caps de setmana a Badia Gran, fa dos anys que, amb el seu germà Lluís, ha obert la **Cerralleria Vidal** a Son Castelló.

Fa set anys que en Sebastià Sureda, natural de Son Sardina, fou nomenat gerent de **Gelats Mico**. El magatzem és a Son Castelló i els gelats són importats de Vitòria, al País Basc.

Na Joana Fullana és la filla de l'amo de la **Marbreria Fullana**, a Son Castelló. Despatxen marbres per a trespols, cuines, sales de bany, escales...

En Vicenç Carrera, que viu a Son Cotoner, fa set anys que va obrir **Vifrasa**, una fàbrica de gel triturat, a Son Castelló. Despatxa gel als peixaters i als mercats.

N'Antoni Rodríguez, que viu a la barriada dels Foners, a Ciutat, és el delegat des de fa cinc anys de **Compressors Puskas**, amb magatzem a Son Castelló. Aquests compressors són fets a Durango, al País Basc.

L'ESTEL
de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

L'ESTEL
de Mallorca

NATALICI? ANIVERSARI?
CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de **L'ESTEL** d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.

DIGAU-LOS-HO amb L'ESTEL

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

En Joan Morales, natural de Menorca, fa quaranta-set anys que va obrir la **Central Mimblera** al carrer d'en Ballester, a Ciutat. Ara fa vint-i-cinc anys que es va mudar al polígon de Son Castelló. Deu mil metres quadrats d'exposició de mobles i objectes de decoració de vímet, canya de bambú i altres matèries primeres procedents de l'Extrem Orient. L'any 1955 va viatjar a les Filipines d'on va començar a importar mobles fets i matèria primera, i fa vint-i-cinc anys va viatjar a la Xina per primera vegada i va començar a importar mobles d'aquell immens país.

En Paco Margarit, natural d'Esportles, és l'amo de **Cartonatges Joan Tries i Fills S.A.** Una fàbrica on es recicla el paper i fan cartó compacte que serveix per fer carpetes, tapes de llibres, patrons per a calçat... Compren el paper a EMAYA i a altres recollidors. Fabriquen cinc tones diàries de cartó, el 60% del qual s'exporta a fora. Fa vint-i-dos anys que estan a Son Castelló. El seu repadrí, en Sebastià Tries, va obrir aquesta fàbrica a Esportles l'any 1870.

Són en Josep Crespí, na Caterina Fernández i en Bernat Martorell, tots tres del Raiguer, han fet una comunitat de béns per obrir **Es Negoci**, un restaurant de categoria a Son Castelló. En Bernat és el cuiner i l'eslògan del local és "Si voleu menjar bé, en es Negoci hi ha un bon cuiner". Està obert des de fa dos anys, fan cuina mallorquina i just davant hi ha un bon aparcament.

En Ramon Marín, natural de Jaen, fa catorze anys que va obrir la **Fàbrica Marín S.A.**, a Son Castelló. Fabrica frigorífics i complements d'acer inoxidable per a hotels. La fàbrica, però, ara li resulta petita, de manera que amplia el negoci amb una altra nau al polígon de Marratxí.

En Joan-Onofre Puig —a qui veim amb en Pere Martínez— és l'amo jove de la **Fàbrica de Sabó Puig**, que fa desset anys es va instal·lar al polígon de Son Castelló. Aquesta fàbrica fou fundada pel seu padrí, en Joan Puig Rullan, l'any 1909 a Sóller.

Són els Coll, pare i fill, i són els amos d'**Autocars Coll**, de Sencelles, que fa vint-i-sis anys que tenen una nau al polígon de Son Castelló. Aquests autocars estan dedicats a excursions de turistes i a excursions de mallorquins, especialment els de la tercera edat. Fins fa vuit anys eren l'exclusiva de Sencelles, Biniali, Costitx, Llorito i Pina, però com que hi havia pèrdues la varen vendre —i no la varen cobrar. El comprador va tirar els autocars dins una pedrera i quedaren enterats. També va deixar penjat en Ventura Rubí, que li subministrava el gas-oil. Llavors, aquests pobles es quedaren sense servei i els batlles feren pressió al CIM perquè subvencionàs aquesta línia, cosa que no havien aconseguit els amos dels Autocars Coll.

L'últim baluard

XIM G. DE TORRELLA

Dia 13 de juny de 1715

L'armada del duc Felip d'Anjou compareix davant Santa Ponça. Els canons de la ribera no deixen arribar les galeres de l'estol i els regiments del virrei Rubí, el dels alemanys, el de fusellers i la cavalleria arriben per evitar el desembarcament. El Regiment de Mallorca, que es troba a Alcúdia, marxa cap a Lluçmajor deixant una companyia de cent soldats amb el capità Agustí de Torrelles.

Es mou una gran ventada i els vaixells del francès s'han de dispersar dividits en tres grans estols. Alguns es refugien a l'illa de Cabrera, però els del castell no els deixen acostar.

En d'Aspheld, que és el general de l'Anjou, aprofita la gran confusió per anar a les costes de llevant i desembarca a cala Ferrera sense trobar cap oposició.

El Regiment de Mallorca, que anava cap a Lluçmajor des d'Alcúdia i s'encamina cap a Felanitx, contra-marxa cap a Ciutat de Mallorca. També els alemanys i els fusellers. La cavalleria i el regiment del virrei Rubí va a Alcúdia.

Dia 15 de juny de 1915

En d'Aspheld, que té via lliure, s'encamina per terra cap a Alcúdia.

Dia 16 de juny de 1915

Els homes de Santa Ponça arriben a Alcúdia tan cansats que no s'aguanten drets. Un destacament de cent homes va a Alcanada i un altre de cent homes a Manresa de la badia de Pollença.

A la nit arriba el coronell dels alemanys amb la notícia del desembarcament del francès i ordena a les forces que acaben d'arribar esgotades del camí que retornin a Mallorca Ciutat.

El capità Agustí de Torrelles torna a restar a Alcúdia amb els seus cent soldats del Regiment de Mallorca.

Dia 19 de juny de 1715

En d'Aspheld arriba a Alcúdia. Els canons de la plaça no el deixen acostar-se. A les cinc de l'horabaixa envia una carta en mans d'un tambor per al governador. En ella demana la "obediència per a nostre rei Felip V". El rector i dos veïns van al campament del francès a dir-li de part del governador que l'endemà li donarien la resposta per carta. Però els enviats, pel seu compte, li diuen que l'endemà abans de l'alba la ciutat li serà lliurada. El francès respon que a la matinada surtin dos oficials per tractar de la manera de lliurar la ciutat. Però en arribar diuen al governador que demà surtin dos oficials a donar resposta de la carta de n'Aspheld.

Hi ha consell a la nit. La ciutat no es troba en condicions de resistir. Molt més encara tenint veïns en con-

tra de fer-ho. Es decideix capitar i són anomenats per negociar la rendició el sergent major del virrei Rubí i el capità Torrelles del Regiment de Mallorca.

Dia 20 de juny de 1715

A les sis del matí es presenten davant la porta de Mallorca (la que mira a ciutat i que ara no sé perquè li diuen de sant Sebastià) el major general dels castellans amb tres-cents granaders. El governador surt a la murada i pregunta al castellà què significa aquella manifestació de força quan es té la paraula de sortir a capítular. El major respon que l'acord (el dels enviats) era el de lliurar la ciutat a trenc d'alba i que no posi excuses perquè el francès podria enfadar-se. El governador li diu que encara li resten bales per una bona estona i que abans de lliurar la plaça sense capitulacions prefereix la mort.

Davant aquesta positura valenta, el castellà mana retirar les seves forces unes cent passes lluny de la porta i surten els comissionats, que són conduïts davant el francès. El sergent major s'agenolla als peus d'en d'Aspheld i demana clemència i el francès el maltracta i després li demana quines són les condicions del lliurament d'Alcúdia, i quan les ha escoltades les refusa per complet. Ell solament concedeix vides, hisendes i llicència per a tots una vegada lliurada Mallorca Ciutat.

Llavors ordena a en Torrelles que torni la resposta i retén el sergent major. Donada la resposta al governador s'obren les portes i es retiren les guàrdies.

D'Aspheld i els seus entren a la ciutat i van a l'església parroquial on es canta el Te Deum acostumat.

Dia 22 de juny de 1715

La resta de l'armada francocastellana arriba a la badia d'Alcúdia sense que l'anglesa de Menorca li ho impedeixi, com havia promès el nou rei en Jordi, antic mariscal de Brunswich de l'arxiduc en Carles III, encara el nostre rei de bondeveres.

Dia 23 de juny de 1715

De bon matí en d'Aspheld marxa cap a sa Pobla d'Uiafàs i Binissalem, on instal·la el seu quarter general.

Un dia, abans de l'alba, fa una sortida amb mil infants i cinc-cents cavalls fins davant Mallorca mateix, però al migdia torna ser ja de volta a Binissalem.

Trobant-se en aquesta vila té una molt important reunió en presència de Lord Forby de Menorca i el tinent coronell dels alemanys. N'Agustí de Torrelles no sap el que es tractà ni sembla que cap altre investigador ho hagi intentat esbrinar. Tal volta es tracta del lliurament de la Ciutat de Mallorca i de tot el regne, excepció feta de Menorca. Seria bo saber-ho.

S'ha parlat d'un repte fet per en d'Aspheld contra el mateix Felip V per no complir el que s'havia pactat secretament.

Dia 24 de juny de 1715

Les forces d'en d'Aspheld se situen davant la Ciutat de Mallorca per la part de terra des de la Fortalesa de Llevant fins a son Rossinyol, prop de la Real. El francès estableix el seu quarter a son Fortesa (recentament derruïdes les seves cases sense miraments). Allà van a visitar-lo els encarregats d'establir les condicions de la rendició a causa de l'abandó de la nostra causa per part de les potències internacionals. Però les bateries de Ciutat no deixen de fer foc contra els qui s'acosten més del que és prudent. Fins i tot es fan algunes sortides i es prenen algunes companyies dels assetjants.

Dia 29 de juny de 1715

Els tractes de la capitulació estan acabats.

Segons ells, s'ha de lliurar el castell de Sant Marc de Bellver i també el de Sant Carles de Portopí. A la part de fora de la porta de Jesús hi haurà guàrdia d'en d'Aspheld. La guarnició sortirà en el termini de vuit dies. Podrà dur-se'n els canons de bronze i la munició. Els bastiments de l'armada del francès seran portats a Sardenya. El governador d'Eivissa haurà de fer el mateix. Si no ho fa, els tractes seran nuls.

Dia 3 de juliol de 1715

S'acaben les hostilitats.

Dia 10 de juliol de 1715

Es retiren les guàrdies de les murades, del baluard i de les portes de la ciutat. Els conqueridors substitueixen els conquerits.

Dia 13 de juliol de 1715

La noblesa, una part amb el cap baix i una altra amb el cap alt (els botiflers), va a cavall cap a son Fortesa a l'horabaixa per acompanyar al vencedor a fer l'entrada oficial a Mallorca ciutat o Mallorca mateix. A la porta de Jesús l'esperen els jurats. Per entre dues fileres de soldats, amb la baioneta calada, es dirigeixen a la Seu. Allà, a les portes del temple, esperen el bisbe i el cabildo catedralici i entren tots plegats per entonar el Te Deum de rigor.

Després, pugen al palau del castell de l'Almudaina i el vencedor s'acomia dels acompanyants.

Dia 14 de juliol de 1715

Mallorca ciutat comença a ser la botiflera Palma de Mallorca i el mateix nom s'escau per la seva badia.

Han passat nou mesos i dos dies de l'entrada d'en Berwick a Barcelona.

Posem fi pietós a la feta amb l'epitafi sepulcral de la tomba toledana del cardenal Portocarrero, que es pene-dí massa tard d'haver fet venir el Capet duc d'Anjou per rei de les exEspanyes:

Hic iacet pulvis, cinis, nihil (pols, cendra, no-rés). (Del llibre de Notes manuscrites de n'Agustí de Torrelles, en versió del seu descendent en Xim G. de Torrella.) Ω

La cuina de na Tonina L'ametlla en els menús nadalencs

ANTÒNIA SERRANO I DARDER
Autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

Ara ve Nadal,
menjarem torrons
i amb una guitarra
cantarem cançons.

Això diu la veu del poble, però jo intentaré fer-vos entrar talent per fer més coses que torrons amb les ametlles. Sobretot procurau que siguin mallorquines, pot ser que no facin tanta vista però són més saboroses que les altres.

Una picada d'ametlles dóna un excel·lent toc final a molts de plats, però també podem fer un menú ben exquisit en el qual l'ingredient comú siguin les ametlles. I no sols un menú, sinó que molts de plats i, sobretot, gran quantitat de postres.

Per tal de convèncer-vos, en faré una mostra:¹ la crema d'ametlles, el farciment (dolç i salat), les pilotes amb salsa d'ametlles, el gató, la coca de la tia Eva, el també d'ametlla, la greixonera d'Andratx, els panellets, les mantegades, els amargos, el massapà, les coques de torró, els torrons (de Xixona, de xocolata, fort), la llet d'ametlles...

I si això no bastava per fer-vos addictes a les ametlles, trauré el darrer argument:

—Què no són bons els bessons acompanyats de pa de figa, de figues seques o d'un plàtan! Darrera hi podem beure una copeta d'herbes fetes el mes de maig, que és quan les herbes aromàtiques estan en saba.

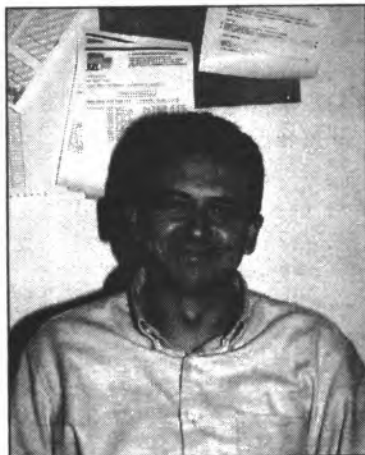
Per acabar, us diré que jo crec que els bessons, cruus o torrats, han de ser sempre a casa nostra, com l'oli dins el setrill, el julivert en remull dins un tassó, l'arròs dins el rebost, la sal devora els fogons, l'aigua a l'aixeta o el pebre coent dins el frit. Ω

¹Aquestes i d'altres receptes les podeu trobar al llibre *Les receptes de na Tonina*.

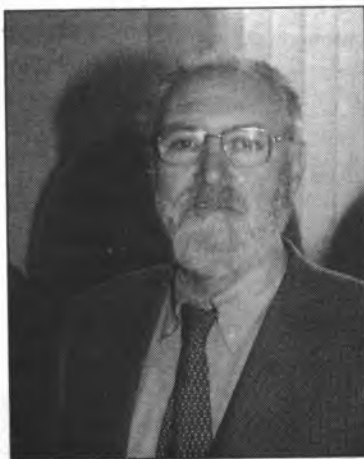

En Josep M. Ferrer, d'ascendència sollerica, és l'amo de **Rentadores Alfesa**. Aquesta rentadoria, que està al servei de l'hostaleria, es va obrir l'any 1959 a la carretera de Valldemossa i ara fa quinze anys que es va mudar a una nau de dos mil metres quadrats a Son Castelló.

L'ESTEL de Mallorca

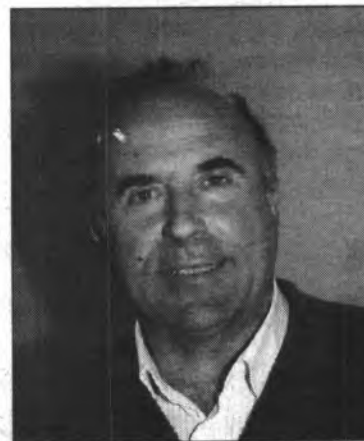
En Joan Homs, natural de Barcelona, fa nou anys que va obrir la **Societat General Espanyola de Llibreries**, a Son Castelló. Distribueix diaris i revistes. Amb la seva arribada es va rompre el monopoli que en aquest sector tenia la Distribuidora Rotger. Tanmateix, ens diu que les relacions amb la competència són bones i que els quioscs Rotger comercialitzen els seus productes.

Fa trenta-tres anys que en Jordi Castanyer, natural de Sóller, va obrir la fàbrica **Depur-Flor** de tractament de piscines, depuració d'aigües i de detergents a Son Castelló. Aquesta fàbrica fou oberta l'any 1950 per son pare, en Bartomeu Castanyer, a Son Espanyolet.

Son en Josep i en Daniel Tumbarello, pare i fill, argentins d'ascendència italiana, acaben d'obrir un complex d'animació esportiva per a l'hostaleria, a Son Castelló.

Fa devuit anys que en Bernat Thomàs, de Petra, va obrir el magatzem de material de construcció **Ecu d'Or** a Son Castelló. Aquest magatzem abans es deia Prefama.

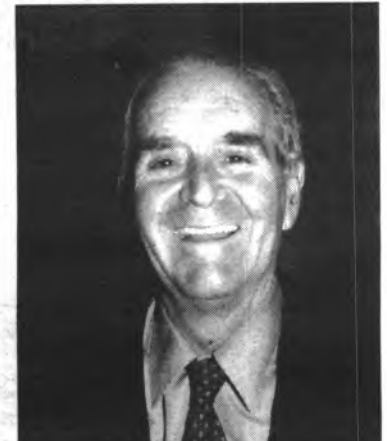
En Bartomeu Canyelles i en Francesc Pons són els encarregats de **Comercial Fernández & Punyet**, un magatzem de majoristes de joguets i cotxets de nadons, des de fa vint-i-sis anys a Son Castelló.

N'ignaci Gayoso i Miquel Marín són els amos de la botiga **Recanvis d'Automoció Ilepalma**, que des de fa tres anys està al polígon de Son Castelló.

En Sebastià Aguiló és l'amo d'**Aguiló S.L.**, una botiga on es ven tot allò necessari per a les arts gràfiques, en una nau de 600 m² a Son Castelló.

En Santiago Llabrés, natural de Menorca, fa onze anys que va obrir la **Distribuidora Llabrés**, a Son Castelló. Distribueixen material de sanejament i electrodomèstics. Abans, a partir de l'any 1963, estaven a la plaça Serralla, a Ciutat.

En Pere Ladària, natural de Binissalem, fa dos anys que va obrir **Expo-magnet S.L.** Ven expositors per a *souvenirs*, cartells per a hotels, etc., al polígon de Son Castelló.

El matrimoni Montero-Sánchez fa un any que regenta del **Bar Cafè Mallorca**, a Son Castelló.

EL PLAER DE BEURE

Josep L. Ferrer Vi negre de criança. 1991

FRANCESC GRIMALT

Com és ben sabut, els germans Roses elaboren els seus vins negres a partir de les varietats autòctones Manto Negre i Callet, aquest últim en proporció minoritària, i incorporant varietats foranes a nivell pràcticament anecdòtic.

El vi que tractarem avui pertany a la collita de 1991, any que no passarà a la història per la seva qualitat, tot i haver estat declarada bona, sinó perquè sortí publicada al BOE l'aprovació de la denominació d'origen (DO) de Binissalem i del seu consell regulador, a la qual pertany el vi en qüestió.

Aquest vi és el resultat d'una criança en roure americà durant un període de 24 mesos. A primer cop de vista, se'ns presenta un vi de color robí amb forts matisos de teula; els aromes són de caràcter marcadament fusta que recorden, també, la vainilla, junt amb aromes especiats; en boca és fresc i vellutat, amb un retronasal de la naturalesa de les fruites madures.

El vi es troba en el moment òptim de consum, tot i que podria aguantar un període no molt llarg de criança.

Té un preu aproximat de 900 pessetes. Ω

Franja Roja, SA. Conquistador, 75 07350 Binissalem. Tel.: 511050 Fax: 870084

Psalm contra el racista menjacatalans Rodríguez Ibarra, extrem (ista) i dur

«No vull tenir part en el seu complot, / ni vull assistir a la seva conjura... / Maleït el seu enuig tan violent, / la seva furor massa cruel! / Repartiré sos fills / entre les tribus de Jacob, / els escamparé per les tribus d'Israel.» (Gènesi 49:6-7)

«El rabiüt encén la lluita, / l'home pacient l'apaga... / L'estúpid es diverteix fent bestieses; / l'intel·ligent segueix el camí dret.» (Proverbis 15:18 i 21)

«El Senyor es gira contra els malfactors / per esborrar de la terra llur record. / Als qui clamen al Senyor, Ell els escolta / i els treu de tots els perills. / El Senyor es prop dels cors sofrents, / salva als homes que se senten desfets. / El just pateix mols mals, / però el Senyor sempre l'allibera.» (Psalm 33 ó 34:17-20)

«El neci demostra tot seguit que està enfadat.» (Proverbis 16:18)

«(Déu) pagarà a cadascú segons les seves obres... / el càstig, als qui amb orgull són rebels a la / veritat i dòcils a la mentida!» (Romans 2:6 i 8)

«Que ningú no us seduesqui amb discursos sense valor, / ja que per discursos com aquests Déu castiga els / qui són rebels. No tingau res que veure amb ells.» (Romans 5:6-7)

«El Senyor detesta les balances falses, / però els pesos exactes el complauen. / L'arrogància provoca menyspreu; / la saviesa es troba en la humilitat... / La boca del malvat assola tothom; / el just, que ho sap, se n'escapa.» (Proverbis 11:1-2 i 9)

«Qui guarda la boca i la llengua / es guarda ell mateix de perills. / L'insolent i arrogant té fama de burleta / i es comporta amb un orgull fora mida.» (Proverbis 21:23-24)

«L'home d'ulls altius serà humiliat, / serà abaixat el seu orgull...» (Isaïes 2:11)

«L'insolent ensopegarà, caurà, / i no tindrà qui l'aixequi.» (Jeremies 50:32)

«Els impius desplacen les fites dels camps / i pasturen els ramats que han furtat.» (Job 24:2)

«Deixau-vos de violències i tiranies; / governeu segons el dret i la justícia, / allibereu el meu poble del pes dels / vostres tributs!» (Ezequiel 45:9)

«Déu meu, jo t'enaltesc, no callis més! / M'acusen injusts i falsaris, / [Els Rodríguez Ibarra i els seus Pizarros / que xuclen els tributs dels Països Catalans] / Em parlem amb engany, / m'encerclen amb mots maliciosos, / em combaten sense motiu.» (Psalm 108-109:1-3)

«Qui em conduirà... / Sinó tu, Déu nostre, / tu mateix qui ens havies rebutjat / i ja no sorties amb els nostres estols?» (Psalm 107-108:11-12) Ω

G l o s e s

Durant la Guerra Civil (IX)

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Dins Barcelona se féu manifestació imponent, més d'un milió de gent omplien tot el carrer. En aquell famós guerrer li tenien confiança, ploraren sa gran desgràcia que la mort el se'n dugué.

Seguíem en retirada amb direcció Barcelona, de soldats una gran ona i de gent que a peu anava. El feixista empaitava sa gran columna de gent, ho era un trist moment el fet que se contemplava.

Sa ordre mos arribà que a Pedralbes nos veuríem, allò nos concentraríem per ordres poder escoltar. Quan arribàrem allà trobàrem molta de gent, hi havia aliment per noltros poder menjar.

Capità d'artilleria vàrem trobar preparat, que havien senyalat per sortir en bateria. A mi me agafaria per sergent apuntador, es treball era factor que molt bé el coneixia.

Camions nos varen dar, vuit peces d'artilleria, projectil no mancava i arcó per tragar. Quan preparat tot va estar sortírem de Barcelona, 'vien donada sa forma com havíem d'actuar.

Sa missió era frenar sa marxa d'aquells feixistes, protegir moltes de vides per França poder arribar.

Era trist es contemplar la gran quantitat de gent, duien el seu element, a ells sa por los entrà. Havíem sentit a dir sa forma que ells empraven, els feixistes quan entraven les joves feien patir, si es volien resistir els moros s'aprofitaven, el modo que les tractaven era molt agre el vi.

Després d'haver abusat per tenir por de la mort, empleaven el suport de viu no deixar-ne cap. Era un orde donat

que els moros complirien quan del Marroc sortirien, ho havien juramentat.

La gent major no servia per sa pàtria ajudar, se l'havia de matar, sa orde se compliria, un capellà assistia per servir el combregar, al Cel 'via de pujar, aquell sermó los faria.

Després de haver passat sa tan trista serradora, sa dona vella i jove es poble havien deixat. S'havien aventurat a jugar la seva vida, sa por a molta gent crida de ella viure apartat.

Aragó i Barcelona i els pobles de veinat, tothom ben acovardat prenién mateixa norma. Ningú estava conforme haver de ser 'fusellats i de moros violats, allò se tenia en compte.

An es moros varen dir quan los varen reclutar a Espanya plaers hi ha que vos podreu divertir. On ne podreu 'conseguir, d'això n'està estibat, dona guapa quantitat, de maques no tenen fi.

Quan 'vien de conquerir capital, vila o poble an els moros ben a lloure a ells varen deixar-hi i quan varen entrar-hi amb baioneta calada qualsevol animalada, sa maldat no tengué fi.

Sa carretera que va de Barcelona a França sa gent en grossa avalanxa ben plena se va posar. A milions se'n van comptar que veien sa retirada, de pa ells, cap mossegada no en podien comptar.

I per més afegitó amb sa gent desesperada

s'aviació davallava amb ràfegues a discreció. Era sa situació molt crítica a tot moment, moria molta de gent sense tenir protecció.

Quan un espai hi havia que la gent hagués passada, una hora calculada que el feixisme tardaria. Noltros amb s'artilleria compliríem sa missió, foc creuat a discreció damunt ells se tiraria.

Canviant s'emplaçament, després complida missió, això era condició per no caure d'innocent, era un procediment burlar s'aviació, era sa precaució que no va anar malament.

Feia llàstima es contemplar tota sa gent assustada que anava cap a França per seva vida salvar. Un era republicà, l'altre era comunista, un altre era anarquista que el feixista va matar.

El grup de s'artilleria se anava returant, els feixistes avançant podem dir de cada dia. Molta de gent entraria a dins França de valent, ningú quedava content des tracte que trobaria.

A camp de concentració quedava tothom tancat, de fil d'espina voltat amb poca manutenció. De pa un trist roegó i cullerada de brou, ningú en tenia prou per omplir lo seu panxó.

A milions se ne comptaven que allà estaven tancats, no hi havia excusats, ningú es cul se torcaven, sa roba no es canviaven duien sempre sa mateixa, era molt trista sa festa que tots els captius ballaven.

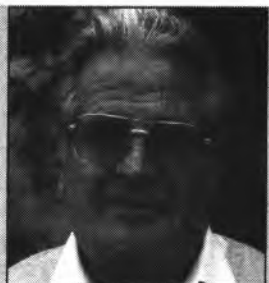
Xinxes i polls abundaven, tothom n'estava ben ple, per sa roba rentar-la ses aigües també faltaven. Des modo que se trobaven preferien molts la mort, deien "varen tenir sort tots aquells que afusellaren". Ω

**SI T'HA AGRADAT
AQUESTA REVISTA
NO ET TALLIS I
TELEFONA AL
26 50 05
I LA T'ENVIAREM
CADA QUINZE
DIES**

RECORDA
Quan hagis llegit aquest periòdic,
si no en fas la col·lecció,
regala'l a un amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

Es llubiner fracassat

Escandell

Despreciar no n'agrada, tampoc som criticador, lo que es diu enarrotada no en puc sentir ni parlar.

Però també som contrari d'envejosos malparits, cerquen tot lo necessari per posar-nos malsofrits.

En concret d'un escriuré a Esporles molt conegut: és en Miquel Llubiner, un ignorant corromput.

Sa educació és bona pel que la sap emprar, es Llubiner tot li sona amb música de criticar.

L'home sense qualitats d'honradesa i franquesa, no pot tenir amistats duguent vida mal entesa.

Amb finesa et decantàrem des meu grup de amistats i els teus instints et guiaren de dolents ser criticats.

Tu ja no tens qui t'escolti, ets lo dolent trepitjat, suposant que ets molt bèsti' has perdut nostra amistat.

Lo que escric té consistència, no sé si t'agradarà: a tot lloc amb paciència t'ho puc tornar a remarcar. Ω

A santa Cecília

Vicenç de son Rapinya

Amb la tardor ve novembre, mes de commemoracions, però cap d'elles tan maca com la del dia vint-i-dos.

Arreu de tota Mallorca tenen lloc celebracions, tot honorant la patrona, d'aquells què tard o d'hora, han sentit dins els seus cors la crida a estimar la música i gaudir dels seus acords.

Amb pany i forrellat guarden els músics, just un tresor, llurs peces que amb tota cura n'han fet una selecció, tot cofois interpretar-les, arribada l'ocasió.

Santa Cecília gloriosa, vostre nom és un dolç so del Gremi sou advocada, de tot mal protegiu-los. Ω

Els acudits d'en Balutxo

SABEU EL DARRER DE L'ESTEL?

En Màtigues ha d'anar de visita a Alemanya. Quan va a preparar la roba, demana al secretari quina temperatura fa a Berlín. *Zero graus.* En Mates s'alegra: *Ai, que bé! Zero graus; ni fred ni calor!*

ΩΩΩ

En Verger va a l'apotecaria i demana un xarop per la tossina. L'assistent li despatxa un laxant molt fort. Quan en Verger ja ha sortit, l'apotecari renya a l'assistent: *Saps què has fet, animal? Pots córrer darrera aquest home abans que faci un tro.* L'assistent surt i veu en Verger, blanc com la farina, aferrat a un fanal. Li demana: *què, ja no té ganes de tossir?* En Verger contesta: *no m'atrevesc!*

ΩΩΩ

Aca els germans Forjades han passat els reis de l'orient. N'Alexandre demana a en Cuan què li han duit: *Un ordinador, una maleta d'executiu, una calculadora científica, una enciclopèdia, un viatge per donar la volta al món... i a tu?* Alexandre respon: *A mi nores, però jo no tenc càncer!*

ΩΩΩ

Han robat uns documents a la sala de reunions del govern balear i, forçosament, ha de ser un dels presents. N'Huguet diu: *ha estat en Flaquer!* Quan li demanen que ho argumenti, n'Huguet explica: *és l'únic capaç de fer dos forats a la paret; un per entrar i l'altre per sortir!*

ΩΩΩ

Sabeu que és el primer que fa un gall de corral en sortir el sol? ¿Sopes? Ombra! Ω

NADAL

ES GALL

Nasqué Déu dins un estable i l'amor és el seu do; mes ben arreu veim el diable que neix a cada racó.

La cova ens dona la imatge de pau pel pobre i pel ric; diable de guerra i carnatge ha estat i és Milosevic.

De coca i torrons el flaire sentiràs aquesta nit; ensuma, si pots, del Zaire l'olor que escampa podrit.

Per Maria pobre, honesta, a l'hostal no hi hagué lloc; i aquell qui res té o molesta avui no en troba tampoc.

El Nin va dir que és ser noble dar la galta a l'enemic; no que l'elegit del poble sigui el seu lladre i cacic.

Que un àngel com la Sibila dugui a Betlem aquest prec: que qui tanqui la pupil·la a l'amor romanguí cec. Ω

M a l l o r q u í !
La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

No a la jugueta bèl·lica i sexista

Les juguetes bèl·liques introdueixen en el nin un model de societat violent, autoritari i masclista, on la llei del més fort és socialment reconegut. El món queda socialment dividit en dos bàndols: el dels "bons" i el dels "dolents". Els "bons" podran actuar i matar amb tota impunitat.

Alguns psicòlegs defensen la jugueta bèl·lica, perquè segons ells ajuda a canalitzar l'agressivitat. Nosaltres creiem que, si bé descarreguen l'agressivitat, ho fan de forma negativa, havent-hi moltes formes de descarregar-la, com són l'esport i el joc a l'aire lliure. D'altra banda, una gran part de l'agressivitat és promoguda per la manca d'espai per a jugar i per la gran quantitat de violència que emeten els canals de tv, ja siga en les pel·lícules o en els dibuixos animats.

També hi ha qui diu que no oferir juguetes bèl·liques és amagar un fet tan real com és la guerra o la violència, fets amb els quals tard o d'hora el nin haurà d'enfrontar-se.

Respecte a aquests arguments, cal dir que aquestes juguetes no ensenyen el que realment és la

guerra o la violència, amb pobles destrossats per les bombes, cossos "menjats" pel napalm i famílies abandonades en la misèria.

Als qui defensen aquest argument, caldria preguntar-los perquè no hi ha cap jugueta on un patró s'oposi a un grup de treballadors en vaga, i aquest fet es produeix molt més sovint que una guerra entre les galàxies?

La jugueta sofisticada

Actualment s'abusa de certes juguetes tecnològiques a edats inadequades. Moltes d'aquestes

juguetes, pel fet de ser tan complicades, converteixen el ni en pur expectador del joc, en lloc de ser el seu protagonista. A més, són molt cares i es trenquen fàcilment.

La jugueta sexista

Socialment és té el costum de regalar pepes, ossets, vestidets, cuinetes, etc., només a les nines. Encara hi ha pares que posen emperons perquè una nina demani una pilota o un nin demani una osset o una pepa. Es perpetua així el domini masclista de la societat. **Assemblea antimilitarista** Ω

FIRA DE SA POBLA

Fa tres setmanes que na Magdalena Socies, natural de sa Pobla, ha obert la **Pastisseria Dolç Sa Pobla**, al carrer del Mercat. A més dels clients poblers, subministren pans i pastissos als hotels i restaurants del nord de Mallorca.

En Joan Llabrés, natural de sa Pobla, fa vint-i-vuit anys que va obrir el **Taller Instal·lacions Hidràuliques Llabrés** al carrer de Sant Antoni, a sa Pobla. Fa pous, posa motors de treure aigua i munta sistemes automàtics de regar. Era a la Fira de la Tardor.

En Guillem Comes, a qui veim amb la seva filla Elisabet, és el gerent de la **Fàbrica de Gasoses PICSA** de sa Pobla. Són fabricants de refrescs i importadors de cerveses alemanyes.

El matrimoni Siquier-Crespí regenta des de fa setze anys una botiga de vendre xemeneies al carrer del Rosari, de sa Pobla. També eren a la Fira de la Tardor.

Els germans Mestre, naturals de Manacor fa setze anys que obren botigues de venda de mobles a Alcúdia, el Port de Pollença, Alcampo de Marratxí i a Ciutat. Els trobarem al **stand** a la Fira de la Tardor de sa Pobla.

En Rafel Torrandell i en Josep Mestre fa cinc anys que s'associaren per obrir la botiga **CEIA Informàtica**, al carrer de la Plaça, a sa Pobla. Eren a la Fira de la Tardor.

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

**M'interessa una subscripció
ANUAL 3.000 PTS**

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

LLIBRES EIVISSENCES

La màscara del bes, d'Antoni Cardona, està escrit també des de la ràbia, produïda des de la decepció i per l'assoliment de la consciència de la dimensió actual de l'estat de coses al nostre país. La majoria de poemes que formen part d'aquest recull foren escrits el 1983, quan l'autor, recentment retornat d'Anglaterra, on havia passat uns quant d'anys, decidí presentar-se a un projecte que es presentava com a progressista, com a defensor d'un estat plurinacional i com a motor necessari del canvi en aquesta part del món. Com s'han anat transformant aquestes expectatives? En una jugada que potser no hauria concebut ni la imaginació malaltissa d'un Frank Kafka, allí on es defensava el dret d'autodeterminació ara és enèrgicament rebutjat; allí on es deia economia mixta ara es diu neoliberalisme de país mig ric, mig pobre de l'Europa dels nostres dies; allí on la referència era el pacifisme i la neutralitat, adscripció absoluta a

l'únic bloc militar que resta realment vertebrat i estructurat...

I és ara, quan allò que aleshores començava a perfilar-se resta ja absolutament ben definit, quan l'autor decideix treure a llum aquests poemes, amb un títol expansiu. La màscara actuarà com un element megafònic per estendre el crit que conté l'interior del llibre (el megàfon del Bes?), perquè el poeta se sent amb dret i amb força d'escampar allò que ha sentit al voltant dels esdeveniments a què hem fet referència, amb la ràbia del crit, a l'àmbit de la pròpia comunitat, del propi context social. **Bernat Joan i Marí Ω**

**Poemes de Màscara de
Bes, d'Antoni Cardona**

Eivissa: Illa i Raça

Raça d'esclaus,
Illa de mosques,
criat d'amo,
orgull en ruïna.
Escup a qui et domina.

Sang de mil esclaus,
merda de mil mosques,
rebordonits cantau, ballau,
sonau,
curta és la mida.
Fàstic nit i dia.

Països

Països catalans?
Quants?
Dos, tres, quatre, cinc?
Països Catalans?
Quants?
Dos, tres, quatre, cinc?
Senyor. Deu meu, Senyor.
Un! Merda, fotri, cony. Un!

La pàtria és una

Ai d'uns si declaren
Independència,
sense nosaltres.
Farem guerra.
Ai d'altres,
si no hi volen ser,
amb nosaltres.
I ai de monarquia.
I ai de república.
i ai de traïdors.
Contra nosaltres.

Vindrà

Toquen campanes?
A repicar!
És festa?
És més que festa.
Cada any festejarem el dia.
Lliure la gent.
Lliure la vida.
Festa, festa, que no aturi la festa.
Al sol alçarem
i als fills amb alegria.